

ماهنامه خلیج فارس

شماره دهم - اردیبهشت ماه ۱۴۰۳

The Persian
Gulf
Monthly

بسم الله الرحمن الرحيم

ماهنامه خلیج فارس

شماره دهم

اردیبهشت ماه ۱۴۰۳

ماهنامه خلیج فارس

صاحب امتیاز: مرکز مطالعات راهبردی روابط فرهنگی
سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی

تهیه و تدوین: میز اندیشه‌ورزی خلیج فارس

با همکاری: میز خلیج فارس اندیشکده مرصاد

سردبیر: سید هاشم رضوی

تحریریه: سید هاشم رضوی، زهرا اکبری، مهدی کمالی

مرکز مطالعات راهبردی روابط فرهنگی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی

نشانی: تهران، بزرگراه شهید سلیمانی، روبروی
مصلی امام خمینی، سازمان فرهنگ و ارتباطات
اسلامی، مرکز مطالعات راهبردی روابط فرهنگی

شماره تماس: ۰۲۱۸۸۱۵۳۳۳۸

اندیشکده راهبردی مرصاد

نشانی: قم، خیابان سمیه، ک ۱۲، پ ۴

شماره تماس: ۰۲۵۳۷۸۳۰۵۵۳

اندیشکده مرصاد

پایگاه اطلاع‌رسانی: www.mersadcss.com

«لازمه جانمایی مناسب ایران در نظم جدید، رصد و ارزیابی تحولات جهانی و شناخت دقیق سمت و سو و پشت پرده حوادث است... بر اساس این رصد و ارزیابی، باید پیشنهادهای عملی استخراج شود.»

مقام معظم رهبری دامت برکاته

دوران گذار تاریخی و فرآیند تکوین نظم نوین در منطقه غرب آسیا، یک واقعیت جاری است که جمهوری اسلامی ایران، می‌بایست هر چه سریع‌تر نسبت خود را با آن تعیین کند. در یک نگاه کلی، ایران اسلامی می‌بایست ضمن تأثیرگذاری بر این دوران به جانمایی شایسته خود در نظم نوین بپردازد. اما پنجره دوران گذار تاریخی، برای همیشه به روی کشور ما باز نیست و در صورت عدم اقدام به موقع، برای همیشه این فرصت را از دست خواهد داد و در نظم جدید منزوی شده و جایگاه مناسبی نمی‌یابد.

بزرگترین چالش فعلی برای سیاست‌پژوهی و نسبت‌یابی با پیچ تاریخی، ضعف شناختی این دوران، بازیگران، بازی‌ها، روندها و تحولات آن است. در این میان کشورهای جنوبی خلیج فارس به‌ویژه عربستان، امارات و قطر از تأثیرگذارترین بازیگران نظم جدید منطقه به حساب می‌آیند.

در «ماهنامه خلیج فارس» که نشریه‌ای تحلیلی و تخصصی با رویکرد فرهنگی و اجتماعی است، تلاش ما ارتقای بینش سیاستی دست‌اندرکاران، سیاست‌سازان و سیاست‌گذاران روابط فرهنگی کشور، در حوزه ژئوکالچر است. اما با توجه به افزایش سریع نقش‌آفرینی حوزه ژئواکونومیک در منطقه، درک روندها و تحولات ژئوکالچر در حوزه خلیج فارس بدون درک روندها و تحولات ژئواکونومیک و در مرحله بعد تحولات ژئوپلیتیک، امکان‌پذیر نیست، لذا به ناچار بخشی از مطالب نشریه به تحولات این دو زیست‌بوم می‌پردازد.

فهرست

گزارش ویژه ۶

تلاش سینمای سعودی برای جهانی شدن؛ حضور پرحاشیه اولین فیلم سعودی در جشنواره کن ۷

افکارسنجی ۱۳

نگرشی سنجی مردم عربستان درباره سال ۲۰۲۴ ۱۴

تحریم کالاها توسط مصرف‌کنندگان سعودی و اماراتی به دلیل شیوع اخبار منفی راجع به آن‌ها ۱۹

ضریب نفوذ ۹۹ درصدی اینترنت در عربستان سعودی ۲۱

نظرسنجی گالوپ از کیفیت زندگی و میزان شادی: کویت و امارات بالاترین رتبه در میان کشورهای عربی ۲۲

نگرش مردم کویت به انحلال پارلمان ۲۳

روندهای منطقه‌ای ۲۶

واکنش جریان‌های سیاسی و دینی به شهادت رئیس‌جمهور و همراهان ۲۷

هنر هفتم در شش کشور خلیج فارس ۲۸

انگیزه کشورهای عربی خلیج فارس در ساخت مجتمع‌های فرهنگی ۳۲

- ۳۴..... سکولاریسم در عربستان
- ۳۴ مقدمه چینی دولت سعودی برای حذف جمعه از تعطیلات رسمی عربستان
- ۳۵..... اصلاحات بن سلمان ترمز برید!
- ۳۷..... میزبانی عربستان از مسابقات تنیس در ازای حضور هم‌جنس‌گرایان
- ۳۸..... ترویج یوگا در عربستان
- ۳۹..... انقلاب پنهان در عربستان سعودی جهان را تغییر خواهد داد
- ۴۱..... ناسیونالیسم و سکولاریسم در امارات
- ۴۱..... اسلام‌زدایی در امارات روی دور تند
- ۴۳..... اسلام‌گرایی و پابندی به سنت‌ها در عمان
- ۴۳..... بدنه اجتماعی و مذهبی عمان حامی اسرائیل‌ستیزی ایران
- ۴۵..... خشم فعالان عمانی از تلاش برای عادی‌سازی فرهنگ همجنس‌گرایی
- ۴۶..... کویت در دوراهی استبداد و دموکراسی
- ۴۶..... جامعه کویت همراه و همسو با فلسطین
- ۴۷..... استاد کویتی: کوچک‌ترین کمک به اسرائیل موجب کفر و ارتداد است
- حمایت انجمن اصلاحات اجتماعی کویت از اقدامات شیخ مشعل؛ تبعیت از
- ۴۸..... امیر "وظیفه شرعی" است
- ۵۰..... تحولات مهم**
- ۵۱..... سطح منطقه ای

رتبه برتر کشورهای خلیج فارس در شاخص کیفیت زندگی	۵۱
روزنامه نگاری در کشورهای خلیج فارس؛ محدودیت رسانه به بهانه حمایت از جامعه	۵۲
کشورها	۵۴
عربستان	۵۴
امارات	۶۵
بحرین	۶۷
عمان	۷۰

گزارش ویژه

تلاش سینمای سعودی برای جهانی شدن؛ حضور پرحاشیه اولین فیلم سعودی در جشنواره کن

خبرگزاری «روایتی»^۱ از حضور اولین فیلم سعودی در جشنواره کن خبر داد. «نوره» که در ماه دسامبر در جشنواره فیلم دریای سرخ عربستان سعودی در جده به صورت محلی نمایش داده شد، در بخش «نگاه ویژه کن» و به عنوان اولین فیلم عربستانی در این جشنواره بین‌المللی اکران شد. این فیلم توسط توفیق الزایدی، کارگردان نام‌آشنا و پیشرو دهه ۱۹۹۰ و در دوران ممنوعیت فیلم‌سازی در عربستان تولید شده است. نوره، اولین فیلم سعودی است که در منطقه تاریخی "العلا" فیلمبرداری شده است. این فیلم همچنین برنده اصلی جایزه بودجه مسابقه فیلم داو کمیسیون فیلم عربستان سعودی شده است.

نوره، ساخته توفیق الزایدی، روایت زندگی دختری را به نمایش می‌گذارد که از یک سو با سنت‌های جامعه مواجه است و از سوی دیگر برای رشد و رهایی تلاش می‌کند؛ روایتی که برای بسیاری از زنان خاورمیانه آشناست. نوره، شخصیت اصلی این فیلم، دختر جوان

¹<https://variety.com.cdn.ampproject.org/v/s/variety.com/2024/film/global/saudi-arabia-first-cannes-official-selection-slot-drama-norah-1235967579>

بی‌سواد و یتیمی در روستایی دورافتاده است. او به‌اجبار ازدواج می‌کند و در آن گرفتار می‌شود؛ اما نیازمند شکوفایی و ابراز خودش است. این نقش را بازیگر تازه‌کار سعودی «ماریا بهراوی» برعهده دارد. او در این روستا با هنرمندی به نام نادر، با نقش‌آفرینی ستاره سعودی یعقوب الفرحان (رشاش)، برخورد می‌کند که نقاشی را رها کرده و برای تدریس راهی این روستا شده است. این ملاقات بکر و خالص، اشتیاق به هنر و به‌دنبال آن زندگی دور از روستا را در «نوره» بیدار می‌کند.

چه فیلم‌هایی به بخش نگاه ویژه راه پیدا می‌کنند؟

همین سوژه و روایت داستانی متفاوت فیلم است که آن را نماینده عربستان در بخش نگاه ویژه (Un Certain Regard) کرده است. بخش نگاه ویژه مربوط به فیلم‌هایی است که از نگاه متفاوتی به موضوعات می‌نگرند و با سبکی غیرمعمول، داستانی غیرستنی را روایت می‌کند. نگاه ویژه که از سال ۱۹۷۸ به بخش‌های جشنواره افزوده شده است، با هدف ایجاد فضایی برای دیده شدن فیلمسازان جدید، فیلم‌هایی که از تکنیک‌های مبتکرانه برای روایت داستان خود بهره می‌برند، و یا آثاری از کشورهایی با ظرفیت و تولیدات سینمایی کمتر، فعالیت می‌کند. نکته حائز اهمیت این است که در این بخش عمدتاً آثاری از کشورهای کمتر مطرح در عرصه فیلمسازی و در بخش غیررقابتی جشنواره به نمایش در می‌آیند. جایزه این بخش که به همه آثار نگاه ویژه تعلق می‌گیرد، معادل ۳۰ هزار یورو است که توسط هیئت داوران اهدا می‌گردد. علت اضافه شدن این بخش غیررقابتی به جشنواره کن این بوده که فیلم‌هایی که استانداردهای لازم برای ورود به بخش رقابتی را نداشته و حاصل تلاش کارگردانان و بازیگران جوان و تازه‌کار هستند نیز فرصتی برای نمایش خود داشته باشند و از این طریق مخاطبان بیشتری نیز جذب جشنواره شوند.

حاشیه‌هایی دیدنی‌تر از متن

پس از نمایش این فیلم سعودی در بخش فیلم‌های منتخب جشنواره فیلم کن، مراسم پذیرایی این فیلم با حضور دست‌اندرکاران تهیه آن برگزار شد. در این مراسم خانم جمانا الراشد، مدیرعامل گروه پژوهش و رسانه سعودی و عضو هیئت امنای جشنواره فیلم دریای سرخ نیز حضور داشت.

در حاشیه جشنواره فیلم کن، مراسم شب‌نشینی بزرگداشت زنان در سینما از سوی بنیاد فیلم دریای سرخ با همکاری ونیتی‌فر برگزار شد. در شب‌نشینی شنبه‌شب که به ابتکار خانم جمانا الراشد برگزار شد، از شش زن فعال در زمینه سینما قدردانی به عمل آمد. در این شب ستاره‌های نامدار سینمای جهان نیز حضور داشتند و بر ضرورت دعوت از زنان در اقصی‌نقاط جهان به مشارکت در جهان سینما و بیان روایت‌ها از زاویه دید یک زن تاکید کردند. از نکات قابل توجه این مراسم، حضور مه‌لقا جابری، مدل ایرانی حاضر در جشنواره، در آن ضیافت بود. جابری پیش از این نیز به دعوت عربستان، در جشنواره فیلم دریای سرخ جده ۲۰۲۳ حضور یافته بود.

بنیاد فیلم دریای سرخ از سال‌های گذشته فعالیت‌های قابل توجهی در عرصه فیلمسازی و در قالب همکاری با فیلمسازان مطرح و پروژه‌های پربیننده داشته است. سال گذشته این بنیاد با همکاری فرانسه یکی از مهم‌ترین فیلم‌های کن ۲۰۲۳ را با نقش‌آفرینی جانی دپ تولید کرده بود. بنیاد فیلم دریای سرخ با تولید مشترک بین‌المللی غربیه نیست. این نهاد از زمانی که در سال ۲۰۱۹ شروع به کار کرد، از حدود ۱۷۰ فیلم از جهان عرب و آفریقا، حین تولید و پس از تولید حمایت کرده است.

جمانا الراشد کیست؟

فعالیت‌های گسترده این بنیاد و شناخته شدن آن در عرصه بین‌الملل و همین‌طور اعتباری که جشنواره فیلم دریای سرخ که عمدتاً به واسطه حضور ستارگان جهانی سینما به دست آمده، بیش از هر چیز مدیون اقدامات جمانا الراشد است. او که تحصیلات خود را در لندن سپری کرده، اولین زنی است که به سمت مدیر عاملی گروه تحقیقات و رسانه عربستان در سال ۲۰۲۰ رسیده است. او پیش از این روزنامه‌نگار روزنامه سعودی «الریاض» و همچنین روزنامه «عرب نیوز» چاپ لندن بود. او در سال ۲۰۲۲ به عنوان رئیس بنیاد فیلم دریای سرخ منصوب شد و نقش قابل توجهی در تغییر راهبردهای این بنیاد ایفا کرد.

گروه رسانه و تحقیق عربستان (SRMG) بزرگ‌ترین گروه رسانه‌ای یکپارچه در منطقه خاورمیانه است که بیش از ۱۷۲ میلیون مخاطب در سراسر جهان به خود اختصاص داده و شامل پایگاه‌های خبری-تحلیلی شناخته شده‌ای از جمله «الشرق الاوسط»، «عرب نیوز»، «اقتصاد الشرق مع بلومبرگ»، «بیلورد عربیه» و «اندبندنت عربیه» می‌باشد. از همین‌رو او مدیر نسخه فارسی ایندیندنت عربی با نام «ایندیندنت فارسی» به سردبیری کاملیا انتخابی فرد است. این وبسایت رویکردی مخالف جمهوری اسلامی داشته و کاملاً در حمایت و تایید سیاست‌های بن سلمان فعالیت می‌کند. اغلب اخبار مرتبط با اقدامات و برنامه‌های جمانا الراشد و موسسات مربوط به او توسط ایندیندنت فارسی پوشش داده می‌شود.

آشنایی او با فرهنگ غربی و ارتباطات گسترده‌اش با اهالی رسانه و فیلم در کشورهای غربی، مزیتی است که مجموعه تحت مدیریت وی را در جشنواره‌ها و مسابقات بین‌المللی به شهرت خوبی رسانده است. او ارتباط خوبی با خاندان آل‌سعود و شخص بن‌سلمان دارد و سال گذشته نیز به دستور ولیعهد، به عضویت هیئت مدیره دانشگاه ملک سعود منصوب

شد. او توسط سایت «فوربز خاورمیانه»^۱ در لیست ۱۰۰ زن اقتصادی قدرتمند ۲۰۲۴ قرار گرفته است.

مجله «هی»^۲ مستقر در امارات که نمونه عربی نشریه بریتانیایی She است، در گزارشی که در آن به عملکرد خانم الراشد و بنیاد فیلم دریای سرخ در جشنواره کن پرداخته، او را نماد ظرافت و پایداری توصیف کرده و ابتکار او در برگزاری جشن ویژه زنان در حاشیه جشنواره را ستوده است.

تا سال ۲۰۱۷، تولید و اکران فیلم و به طور کلی فعالیت در صنعت سینما در پادشاهی سعودی ممنوع بود. در راستای تحولات اقتصادی-فرهنگی در این کشور و به رهبری محمد بن سلمان، این ممنوعیت لغو شده و سینما و فیلمسازی به کانون توجه در عرصه فرهنگی، گردشگری و حتی اقتصادی تبدیل شد. این کشور برای اولین بار در سال ۲۰۱۷، تنها ۴ ماه پس از پایان ممنوعیت رسمی سینماها در عربستان و ۹ روز پیش از شروع به کار نخستین سالن سینما در ریاض، اعلام کرد که در جشنواره کن حضور خواهد داشت. اولین حضور این کشور در جشنواره فیلم کن در قالب غرفه‌ای بود که در آن چندین پنل برای ایجاد ارتباط میان نمایندگان جهانی و فیلمسازان سعودی تدارک دیده شده بود. وزیر فرهنگ وقت سعودی در این باره گفته بود: عربستان سعودی در حال توسعه صنعتی پویا و پایدار است که از تمام مراحل چرخه تولید فیلم حمایت کرده و مکان‌های خاص بسیاری را برای کشف شدن در اختیار فیلمسازان جهان قرار می‌دهد.

¹ <https://www.forbesmiddleeast.com/lists/100-most-powerful-businesswomen-2024/jomana-r-alrashid/>

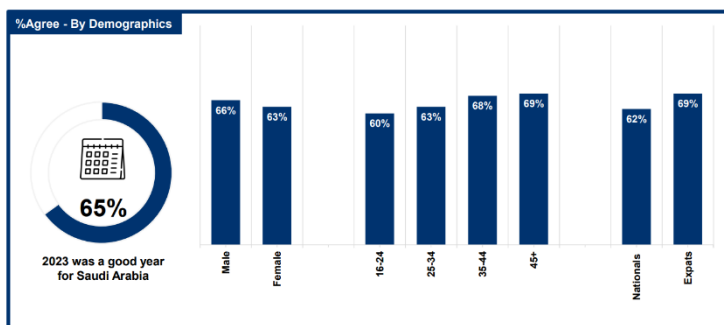
² <https://www.hiamag.com/موضة/مشاهیر-و-موضة/۱۷۵۴۱۶۶-جمانا-الراشد-رمز-للأناقة>
والاستدامة-في-حفل-مبادرة-المرأة-في-السينما

دولت عربستان در سال‌های اخیر سرمایه‌گذاری زیادی در بخش سینما و تولید فیلم انجام داده و میزبانی آن از جشنواره‌ها و هنرمندان سرشناس جهانی نشان می‌دهد عزم این کشور برای نقش‌آفرینی و کسب درآمد در این حوزه جدی است. این فعالیت‌های هنری از جمله ابزارهایی است که دولت سعودی با استفاده از آن، اقدام به تطهیر چهره متحجر و ضد‌هنری خود کرده و در تلاش است ایماژی مترقی از خود به نمایش بگذارد.

افکارسنجی

نگرش سنجی مردم عربستان درباره سال ۲۰۲۴

در اوایل سال جدید میلادی (بهمن‌ماه ۱۴۰۲) شرکت تحقیقاتی ایپسوس^۱ گزارشی از افکارسنجی جدید این نهاد، ناظر به دیدگاه شهروندان سعودی نسبت به سال ۲۰۲۴ منتشر کرد. در ماه گذشته، معاونت بررسی‌های اقتصادی اتاق بازرگانی تهران^۲ نیز مفصلاً به این گزارش پرداخته است. پیش از بررسی داده‌های این نظرسنجی باید به چند نکته راجع به این موسسه دقت نمود.

ایپسوس یک شرکت تحقیقاتی بین‌المللی است که در زمینه بازار و افکارسنجی جوامع و مصرف‌کنندگان فعالیت کرده و مقر اصلی آن در پاریس است. ایپسوس در اکتبر ۲۰۱۱ شرکت سینوویت Synovate را در خود ادغام کرد و از این طریق به عنوان سومین بنگاه بزرگ تحقیقات و نظرسنجی جهان درآمد. این شرکت در بسیاری از کشورها شعبه یا شعبی دارد که بحث نظرسنجی و پیمایش‌های مردمی را در کشورهای مربوطه انجام می‌دهد. نظرسنجی پیش رو نیز در دفتر عربستان این موسسه انجام شده و سرپرست پژوهش نیز محمد جبیلی، کارشناس بازاریابی سعودی است. این مسئله از این جهت حائز اهمیت

¹ <https://www.ipsos.com/en-sa/spotlightksa-predictions-2024>

² <https://economy.tccim.ir/fulldoc?nid=2084>

است که اطلاعات منتشر شده در این نظرسنجی‌ها، متأثر از جهت‌گیری کلان سیاسی کشورها می‌باشد و لزوماً تمام واقعیت‌های موجود در آن کشور را منعکس نمی‌کند؛ به‌ویژه عربستان سعودی که در تلاش است تا جامعه خود را پویا نشان دهد.

نکته پایانی این که موسسه ایسوس با وجود گستردگی شعب و تلاش برای انجام کار حرفه‌ای، در برخی موارد نیز موفق به پیمایش صحیح وضعیت افکار جامعه نشده است، از جمله در دوران رقابت‌های انتخاباتی ۲۰۲۱-۲۲ آمریکا (انتخابات فرمانداران ایالت‌ها، انتخابات سنا و کنگره) تنها ۱۷ درصد از برندگان نهایی رای‌گیری‌ها را به درستی پیش‌بینی کرده بود. اما در مجموع گزارش پیش‌رو اطلاعات جالبی راجع به طرز تفکر شهروندان سعودی در اختیار قرار می‌دهد، هرچند لازم است با نگاهی انتقادی آن را بررسی کرد.

بر اساس داده‌های این نظرسنجی، به طور متوسط ۸۷٪ مردم عربستان نسبت به سال جاری میلادی خوش‌بین هستند، در حالی که میانگین جهانی این شاخص ۷۰٪ برآورد شده است. بالاترین درصد (۹۰٪) در بازه سنی ۱۶ تا ۲۴ و بالاتر از ۴۵ سال می‌باشد. کمترین خوش‌بینی نیز (۸۵٪) در بازه ۳۵ تا ۴۴ بوده است. در میان پاسخ‌دهندگان، ۸۴٪ معتقدند که در این سال به طور قطعی کارهایی برای خود یا دیگران انجام می‌دهند. این نگاه در سال ۲۰۲۳ معادل ۷۵٪ جمعیت را به خود اختصاص داده بود.

بر اساس این آمار، زنان و مردان عربستانی به یک میزان (۸۷٪) امیدوار هستند که سال ۲۰۲۴ سال بهتری باشد، اما در آمار مربوط به شاخص «انجام کارهایی برای خود یا دیگران در ۲۰۲۴» مردان با قطعیت بیشتری (۸۷٪) نسبت به زنان (۸۰٪) اطمینان داشته‌اند که در سال ۲۰۲۴ به طور قطعی کارهایی برای خود یا دیگران انجام خواهند داد. از آنجایی که این شاخص در کنار خوش‌بینی، به نوعی بیانگر نگاه فرد به فاعلیت خود نیز هست، به نظر می‌رسد هنوز مردان عربستانی با قاطعیت و اراده بیشتری در مورد فاعلیت خود می‌اندیشند

و به رغم کلیه بهبودهای اجتماعی، بیش از زنان باور دارند که قطعا در سال جدید می‌توانند برای خود یا دیگران کاری را انجام خواهند داد. نکته قابل تامل دیگر آن که براساس این نظرسنجی به موازات افزایش سن، پاسخ دهندگان بیشتر احتمال می‌دهند وضعیت در سال جدید بهبود یابد (غیر از گروه سنی ۳۵ تا ۴۴ ساله‌ها که ۵٪ کمتر از گروه سنی قبل از خود احتمال داده‌اند اوضاع بهتر شود). به این ترتیب، به نظر می‌رسد افزایش خوش‌بینی به موازات افزایش سن، می‌تواند در بهبود کیفیت زندگی در سنین بالاتر موثر باشد.

نرخ عمومی احتمال بهتر بودن سال جدید نسبت به ۲۰۲۳ در عربستان ۸۷٪ در مقایسه با نرخ جهانی آن به میزان ۷۰٪ است. این نرخ در سال ۲۰۲۳ در عربستان ۶۵٪ و نرخ جهانی آن ۳۰٪ بوده و اگرچه میزان آن در عربستان از متوسط جهانی بالاتر است، اما آهنگ رشد این نرخ در بعد جهانی، شتاب بیشتری نسبت به عربستان داشته است.

بخش دیگر نظرسنجی که ناظر به مسائل اقتصادی و دیدگاه عربستانی‌ها به این موضوع است، نشان می‌دهد ۷۹٪ مردم عربستان به بهبود و قوی شدن اقتصاد جهان در سال جاری خوش‌بین هستند. در این زمینه زنان (۸۲٪) از مردان (۷۷٪) و گروه سنی ۱۶ تا ۲۴ ساله‌ها (۸۵٪) خوش‌بین‌تر هستند. این ارقام بیانگر امید بیشتر زنان و جوانان به بهبود وضعیت جهانی و حاکی از جریان خوش‌بینی بین مردم این کشور است. البته بیش از نیمی از پاسخ‌دهندگان به نگرش‌سنجی (۵۴٪) اعتقاد داشته‌اند احتمال دارد سرعت افزایش تورم از درآمد مردم بالاتر باشد و ۵۵٪ نیز اعتقاد داشته‌اند احتمال دارد نرخ بهره در عربستان در سال ۲۰۲۴ افزایش یابد. همچنین ۵۳٪ گفته‌اند احتمال دارد تورم در عربستان نسبت به سال گذشته بیشتر باشد و ۴۳٪ نیز عنوان کرده‌اند احتمال دارد بیکاری در عربستان نسبت به سال قبل افزایش یابد.

به این ترتیب ملاحظه می‌شود تقریباً نیمی از پاسخ‌دهندگان، نگرانی‌هایی از وضعیت اقتصاد عربستان دارند که با عنایت به آمار ارائه شده، می‌توان «تورم» را عامل اصلی این نگرانی و «انتظارات تورمی» را از پیامدهای استمرار وضعیت تورمی دانست؛ به این معنا که ادراک مردم از تورم در آینده یعنی انتظارات تورمی به نوبه خود در جامعه رویه بهبود عربستان نیز سازوکار دارد و به مثابه «دست نامرئی» در دستکاری تصمیم‌گیری‌های مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان نقش خواهد داشت.

در باب نگرش به میزان دستمزدهای سال ۲۰۲۴، ۷۶٪ پاسخ‌دهندگان عربستانی احتمال داده‌اند در سال ۲۰۲۴ به زنان و مردان دستمزد برابر پرداخت شود. با توجه به بافت سنتی و فرهنگی عربستان و قوانین موجود، این رقم نشان از یک تحول نگرشی وسیع در جامعه عربستان نسبت به حقوق زنان دارد.

توضیح: این ادعا در حالی مطرح می‌شود که در سال ۲۰۱۹ نیز کمیسیون حقوق بشر عربستان سعودی (HRC) گزارشی را منتشر کرد که نشان می‌داد شکاف دستمزد قابل توجهی بین مردان و زنان در این کشور وجود دارد. این گزارش حاکی از آن بود که زنان در عربستان سعودی تنها ۵۶ درصد از درآمد مردان را به دست می‌آورند و در مقابل هر ریال سعودی که یک مرد به دست می‌آورد، عایدی زنان تنها ۰.۵۶ ریال است. جدای از موضوع شکاف دستمزد جنسیتی، زنان اغلب با محرومیت از مشاغل پردرآمد در بخش‌هایی مانند مهندسی، مالی و فناوری مواجه هستند. علاوه بر این، زنان کمتر احتمال دارد که به سمت‌های رهبری ارتقا پیدا کنند، که معمولاً با حقوق بالاتر همراه است. مطالعه‌ای که توسط بنیاد «ملک خالد» در سال ۲۰۲۰ انجام شد، نشان داد زنان در عربستان سعودی با حضور ناکافی در نیروی کار مواجه هستند.

بر اساس گزارش وزارت منابع انسانی و توسعه اجتماعی، شکاف دستمزد جنسیتی در عربستان سعودی بین سال‌های ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۱ به میزان ۷ درصد کاهش یافته است. علاوه بر این، در سال ۲۰۲۱، عربستان سعودی در رتبه‌بندی جهانی شکاف دستمزد جنسیتی ۱۰ رتبه صعود کرده؛ و از نظر مشارکت زنان در نیروی کار ۱۲ رتبه ارتقا یافته است. با این حال، عربستان سعودی هنوز مسیری طولانی برای دستیابی به برابری جنسیتی در محل کار دارد. در گزارش جهانی شکاف جنسیتی مجمع جهانی اقتصاد در سال ۲۰۲۲ عربستان سعودی در بین ۱۵۳ کشور در رتبه ۱۲۷ قرار گرفت.

در بخش دیگر این نظرسنجی، به نگرش مردم عربستان به احتمال کسب مدال در المپیک و در کل نگرش آن‌ها به ورزش این کشور در سال ۲۰۲۴ پرداخته شده است. در نگرش‌سنجی مردم عربستان نسبت به احتمال کسب مدال‌های بیشتر توسط این کشور در المپیک ۲۰۲۴، ۷۵٪ از پاسخگویان، عربستان را دارای این شانس دانسته‌اند که بیشترین میزان احتمال مربوط به گروه سنی ۴۴ تا ۵۵ ساله‌ها بوده و پس از آن افراد بالای ۴۵ سال و افراد ۲۵ تا ۳۴ ساله (به ترتیب ۷۹٪ و ۷۸٪) بیشتر از جوانان یعنی ۱۶ تا ۲۴ ساله‌ها احتمال داده‌اند عربستان مدال‌های بیشتری در این المپیک کسب کند.

موضوع بعدی و نهایی، رشد تکنولوژی و میزان استفاده مردم از فناوری‌های جدید از جمله هوش مصنوعی است. به طور کلی مردم عربستان باور دارند در سال ۲۰۲۴ میزان استفاده از تکنولوژی و فناوری‌های نوین در این کشور بیشتر خواهد شد. ۶۱٪ از پاسخ‌دهندگان احتمال می‌دهند در سال ۲۰۲۴ پزشکان از هوش مصنوعی بیشتر استفاده خواهند کرد. متوسط جهانی این شاخص ۵۶٪ بوده است. ۶۳٪ احتمال می‌دهند در این سال احتمالاً مشاغل فراوانی توسط هوش مصنوعی ایجاد خواهد شد. متوسط جهانی این شاخص ۴۳٪ است؛ ۶۰٪ نیز احتمال می‌دهند هوش مصنوعی باعث از بین رفتن مشاغل فراوانی در

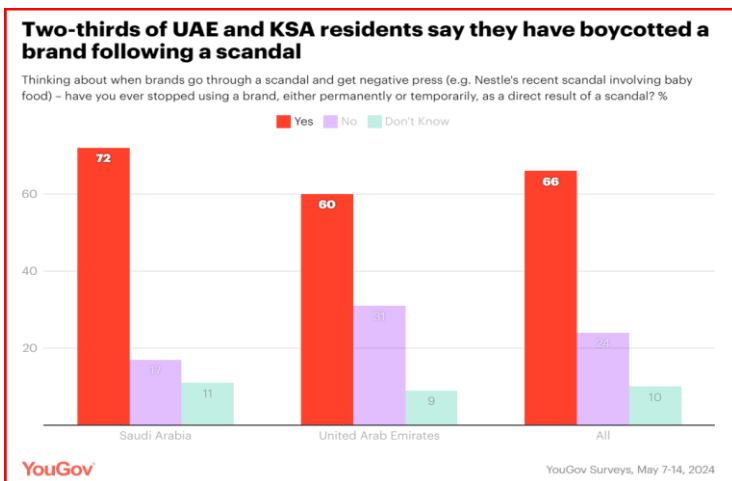
این کشور گردد. متوسط جهانی این شاخص نیز ۶۴٪ بوده است. ۵۲٪ احتمال می‌دهند در این سال ربات‌ها از نظر حرف زدن و فکر کردن شبیه انسان‌ها خواهند شد؛ در حالی که متوسط جهانی آن ۵۰٪ بوده است. این ارقام نشان می‌دهند عربستانی‌ها به نسبت متوسط جهانی، بیشتر احتمال می‌دهند تکنولوژی‌های جدید در این کشور کاربردی شوند. البته در خصوص شاخص از بین رفتن مشاغل سنتی توسط هوش مصنوعی، عربستانی‌ها با نرخ ۶۰٪ کمتر از معدل جهانی (۶۴٪) نگرانی داشته‌اند. در مورد ایجاد مشاغل جدید توسط هوش مصنوعی در عربستان، زنان (۶۴٪) از مردان (۶۲٪) خوشبین‌تر بوده‌اند. ۱۶ تا ۲۴ ساله‌ها و ۲۵ تا ۳۴ ساله‌ها (۶۶٪) به یک میزان تحقق این ایده را محتمل دانسته‌اند و افراد بالای ۴۵ سال (۵۵٪) کمتر از همه به آن خوشبین بوده‌اند.

تحریم کالاها توسط مصرف‌کنندگان سعودی و اماراتی به دلیل شیوع اخبار منفی راجع به آن‌ها

نظرسنجی جدید^۱ YouGov به دنبال بررسی رفتار مصرف‌کنندگان در عربستان سعودی و امارات متحده عربی در تحریم کالاهایی است که اخباری منفی پیرامون آنها وجود دارد. از آنجایی که این نظرسنجی در بازه زمانی ۷ تا ۱۴ می ۲۰۲۴ (۱۸ تا ۲۵ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۳) انجام شده است، باید به تاثیر موج تحریم کالاها و برندهای اسرائیلی یا حامی آن‌ها توجه کرد. متعاقب آغاز حملات اسرائیل به غزه پس از عملیات ۷ اکتبر، بسیاری از کشورهای جهان من جمله عرب‌های خلیج فارس اقدام به اعتراض به برندهای اسرائیلی از جمله کوکاکولا و یا حامیان این رژیم مانند مک‌دونالدز کرده و در مقابل رستوران‌ها و فروشگاه‌های مربوطه تجمع کردند. با اینکه در عربستان و امارات گزارشی از اعتراضات و تجمعات عمومی در این موضوع به گوش نرسید، اما جریان‌های فضای مجازی نشان‌دهنده

¹ <https://business.yougov.com/content/49505-two-thirds-of-uae-and-ksa-residents-say-they-have-boycotted-a-brand-following-a-scandal>

وجود این اعتراضات در میان بدنه مردم بود. این نظرسنجی نیز با وجود اینکه از برند و دلیل خاصی که باعث بایکوت کردن یک کالا شده نام نبرده و همچنین واکنش‌های مردم به برندها، کالاها و شرکت‌های مرتبط با اسرائیل را مشخصاً مورد بحث قرار نداده، اما بازه زمانی انجام پژوهش و فضایی که نظرسنجی در آن شکل گرفته، بی‌شک ارتباط وثیقی میان تحریم کالاها با موج ضداسرائیلی جوامع را نشان می‌دهد.

داده‌های این نظرسنجی نشان می‌دهد دو سوم مصرف‌کنندگان سعودی و اماراتی (۶۶٪) به دلیل شایعات و یا اخبار منتشر شده درباره یک برند، آن را به‌طور دائم و یا موقتاً تحریم کرده‌اند. این آمار در عربستان (۷۲٪) بیش از امارات (۶۰٪) بوده است.

از میان دلایل بایکوت کردن مصرف یک محصول، مسائل سیاسی یا اجتماعی مهم‌ترین دلیل (۴۹٪) بوده است. دلیل دوم نیز مربوط به محصولات خطرناک یا ناسالم و آسیب‌دیده بوده است (۴۶٪). لازم به ذکر است این آمار مربوط به میانگین دو کشور است، در صورتی

که در امارات اولین عامل تحریم یک برند، ناسالم بودن و یا خطرناک بودن آن محصول (۵۱٪) بوده و دلایل سیاسی-اجتماعی در رتبه دوم (۴۵٪) قرار داشته است.

حدود سه چهارم مصرف کنندگان (۷۳٪) معتقدند که تحریم یک برند یا یک کالا تاثیر بسیاری بر کارخانه مدنظر دارد تا عملکرد و یا سیاست‌های خود را تغییر دهد.

در میان برندها و محصولات مختلفی که توسط این مصرف کنندگان بایکوت شده‌اند، رستوران‌ها در صدر فهرست قرار دارند (۶۲٪). رتبه بعدی مربوط به کالاهای بسته‌بندی شده است که در این بین غذا و نوشیدنی در رتبه دوم (۵۹٪)، لوازم آرایشی و بهداشتی شخصی (۴۰٪) و کالا و اثاثیه منزل (۳۵٪) حضور دارند.

این مصرف کنندگان درباره زمان مصرف دوباره این کالاها گفته‌اند که در کمتر از شش ماه استفاده خود از برندهای تحریم شده را از سر گرفته‌اند. یک پنجم آن‌ها (۱۹٪) تنها یک هفته پس از انتشار اخبار منفی راجع به یک برند مجدداً از آن استفاده کرده‌اند و دوبرابر این تعداد (۳۷٪) یک ماه تا استفاده دوباره از آن کالا صبر کرده‌اند. دویستم (۲۶٪) افراد نیز ۶ ماه بعد به محصول مورد نظر بازگشته‌اند.

ضریب نفوذ ۹۹ درصدی اینترنت در عربستان سعودی

بر اساس گزارش «اداره ارتباطات، فضا و فناوری»^۱ سعودی، در سال ۲۰۲۳ میزان استفاده از اینترنت بین مردان ۹۹.۳ درصد و در میان زنان ۹۸.۵ درصد بوده است. میانگین سرعت دانلود در این کشور در سال ۲۰۲۳، ۲۱۴ مگابایت بر ثانیه بوده که نسبت به سال ۲۰۲۲ (۱۸۰ مگابایت بر ثانیه) و سال ۲۰۲۱ (۱۷۰ مگابایت بر ثانیه) افزایش داشته است.

^۱ <https://www.argaam.com/en/article/article/detail/id/1724449>

گزارش مذکور بیشترین فعالیت‌های کاربران فضای مجازی را به ترتیب ذیل، دانلود برنامه (۶۲٪)، خرید کالا و خدمات (۵۷٪) و گشت‌وگذار در سایت‌ها و بلاگ‌ها (۵۴٪) دانسته است. بیشترین کالا و خدمات خریداری شده نیز مربوط به لباس و کفش با ۸۵٪ و پس از آن مربوط به لوازم آرایشی با ۴۴٪ بوده است.

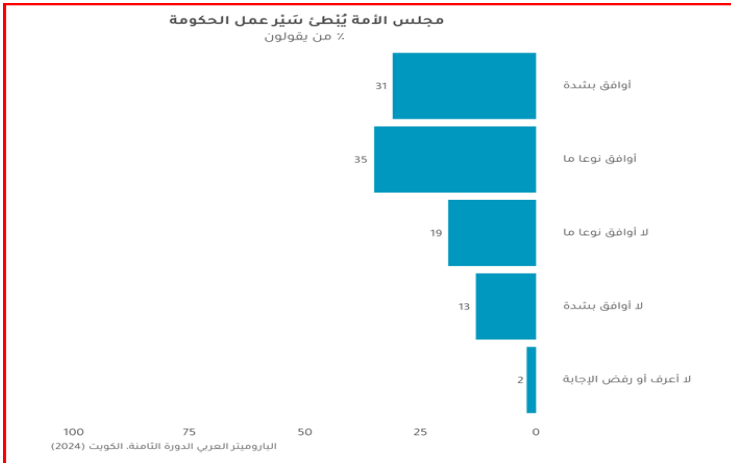
پربازدیدترین پایگاه‌های اینترنتی نیز به ترتیب گوگل، یوتیوب، ایکس (توییتر)، فیس‌بوک، تیک‌تاک و اینستاگرام بوده و محبوب‌ترین برنامه‌ها نیز به ترتیب واتساپ، اسنپ‌چت، یوتیوب و تیک‌تاک اعلام شده‌اند.

نظرسنجی گالوپ از کیفیت زندگی و میزان شادی: کویت و امارات بالاترین رتبه در میان کشورهای عربی

بر اساس گزارش جدید گالوپ^۱، در شاخص ارزیابی زندگی، کویت با رتبه ۱۳ جهان، امارات با رتبه ۲۲ و عربستان سعودی با رتبه ۲۸ جهان بهترین آمار در میان کشورهای منطقه را دارا هستند. در شاخص شادی در میان جوانان زیر ۳۰ سال، کویت در رتبه ۱۶، امارات در رتبه ۳۵ و عربستان در رتبه ۴۲ قرار دارند. در همین شاخص و در میان افراد بالای ۶۰ سال، امارات اولین کشور عربی با رتبه ۱۱ می‌باشد و پس از آن کویت جایگاه ۱۳ جهان و عربستان سعودی جایگاه ۲۷ را در اختیار دارند. در این نظرسنجی و شاخص‌های مذکور، کشور عمان و قطر حضور نداشتند و رتبه بحرین نیز بین ۶۰ تا ۷۰ جهان بوده است.

^۱ <https://www.gallup.com/analytics/349487/world-happiness-report.aspx>

نگرش مردم کویت به انحلال پارلمان

در نظرسنجی که به تازگی - با همکاری طارق مسعود از دانشگاه هاروارد و بارومتر عربی^۱- انجام شده، نکات مهمی به دست آمده است.

این نظرسنجی پیش از ماه رمضان امسال انجام شده، و پرده از تصویری پیچیده بر می‌دارد: پاسخ‌دهندگان علیرغم ابراز ناامیدی از عملکرد پارلمان، اما در عین حال، بر اهمیت روند انتخابات تأکید کردند.

داده‌ها شامل ۱۲۱۰ مصاحبه حضوری از ۱۴ فوریه تا ۱۸ مارس است؛ و این نظرسنجی از تکنیک‌های نمونه‌گیری احتمالی برای اطمینان از حضور شهروندان زن و مرد در کویت، سنین ۱۸ سال و بالاتر کمک گرفته است.

این نظرسنجی شامل طیف گسترده‌ای از سوالات با هدف سنجش نگرش و نظر مردم عادی کویت در مورد امور سیاسی، اقتصادی و اجتماعی بود. گفتنی است کویت تنها کشور در

¹ <https://www.arabbarometer.org/ar/2024/05/حل-البرلمان-الكويتي-ما-هو-موقف-المواطن/>

منطقه شورای همکاری خلیج فارس است که به راحتی می‌توان نظرسنجی‌هایی جامع در آن انجام داد.

بر این اساس، ۶۶ درصد کویتی‌ها «به شدت» یا «تا حدی» با این مقوله که «پارلمان، عملکرد دولت را کند می‌کند» موافق هستند.

این تصور گسترده (نارضایتی از پارلمان) در گروه‌های مختلف جمعیتی، فارغ از سن، سطح درآمد، یا سطح تحصیلات، رایج است؛ که نارضایتی گسترده از عملکرد پارلمان را نشان می‌دهد.

همچنین ۶۰٪ با این مسئله که «اگر ممانعت پارلمان نباشد، دولت می‌تواند کارهای مؤثری در پیشرفت کشور انجام دهد»، موافق هستند.

تنها ۳۹ درصد با این ایده که «نمایندگان پارلمان واجد شرایط هستند و می‌توانند وظایف خود را انجام دهند» موافق هستند؛ در مقابل، ۵۰ درصد، در مورد وزیران دولت همین دیدگاه را دارند.

۴۱ درصد از پاسخ‌دهندگان، با این ایده که «نظام‌های دموکراتیک، غیرقطعی و پر از مشکلات هستند» موافق بودند؛ این نسبت در نظرسنجی عربی سال ۲۰۱۸، تنها ۲۷ درصد بود.

همچنین در نظرسنجی اخیر، ۳۹ درصد با این مسئله که «در نظام‌های دموکراتیک، عملکرد اقتصادی دولت ضعیف است» موافق بودند؛ در حالی که سال ۲۰۱۸، این رقم تنها ۱۸ درصد بود.

نتایج نظرسنجی تاکنون نشان می‌دهد که کویتی‌ها اذعان دارند که چارچوب دموکراتیک کشورشان، ایده‌آل یا مدلی بدون نقص نیست.

اگرچه شهروندان از اختلافات پارلمانی اخیر، خشمگین و ناامید هستند، اما همچنان بر میراث دموکراتیک کویت تأکید دارند؛ به طور دقیق، ۶۶ درصد کویتی‌ها با این ایده که

«پارلمان نهادی نظارتی بر دولت است» موافق هستند. همچنان که اکثریت قریب به اتفاق نیز از این ایده حمایت می‌کنند که «توانایی انتخاب رهبران سیاسی در انتخابات، عنصری ضروری برای دموکراسی و کرامت انسانی است».

همچنین ۸۵ درصد با این ایده که «نظام‌های دموکراتیک ممکن است مشکلاتی داشته باشند، اما بهتر از نظام‌های دیگر است» موافق هستند. ۶۹ درصد کویتی‌ها، «بی‌ثباتی سیاسی منجر به تشکیل ۵ دولت در یک سال، و برگزاری ۳ انتخابات در سه سال» را متوجه دولت و پارلمان -هر دو- می‌دانند.

در ارزیابی اقدامات احتمالی برای اصلاح وضعیت در کویت، ۶۴ درصد به این نتیجه رسیدند که «مداخله امیر برای توقف اجرای تصمیمات دولت» کمک زیادی خواهد کرد. در حالی که ۵۷ درصد نیز پاسخ دادند که «انتخابات پارلمانی جدید طبق قانون جدید انتخابات» کمک زیادی خواهد کرد.

بنابراین کویتی‌ها روند پیچیده بین پارلمان منتخب و شورای وزیران را عامل احتمالی آشفتگی سیاسی اخیر می‌دانند.

روندهای منطقه‌ای

واکنش جریان‌های سیاسی و دینی به شهادت رئیس‌جمهور و همراهان

پایگاه «نون بوست» که وابسته به جریان اخوانی تنویری یا همان نواخوانی است در دو مقاله به تحلیل واقعه سقوط بالگرد و تاثیر آن در آینده ایران پرداخت. گزارش اخیر^۱ که در تاریخ ۲ خردادماه (۲۲ می ۲۰۲۴) منتشر شد، ابراهیم رئیسی را به عنوان جانشین احتمالی رهبری ایران در نظر گرفته بوده و بنابراین این گونه می‌اندیشید که مرگ (شهادت) او ممکن است پایه‌های حکومت را متزلزل سازد. از سوی دیگر، این مقاله به واکنش معاندین و اپوزیسیون نظام جمهوری اسلامی پرداخته و به نحوی تریبونی برای بازنشر این گونه نظرات بوده است. همچنین با نگاهی غیرمنصفانه و غیرواقع‌بینانه، شهید رئیسی را شخصیتی ظالم و مسئول کشته شدن افراد زیادی در اوایل انقلاب اسلای تصویر کرده است.

مقاله دیگری^۲ در همین وبسایت، در ساعات ابتدایی اعلام خبر شهادت رئیس‌جمهور و همراهانشان، ضمن انتشار خبر و ابهامات موجود درباره علت وقوع حادثه، این رویداد را نشانه «کاستی بزرگ» ایران در تامین امنیت شخصیت‌های عالی‌رتبه کشور قلمداد کرد. با

^۱ <https://www.noonpost.com/215363/>

^۲ <https://www.noonpost.com/214918/>

این حال و با وجود رویکرد منفی‌نگرانه این گزارش‌ها، به قدرت ایران در غلبه بر بحران‌هایی این‌چنین اذعان شده است.

العربی الجدید، پایگاه خبری تحت حمایت قطر با رویکردی متمایل به لیبرالیسم یا به عبارتی اخوانی رقیق، شهید رئیسی را شخصیتی نزدیک به رهبری انقلاب و فردی فراجناحی توصیف کرده که حتی مورد اقبال شخصیت‌های اصلاح‌طلب نیز بوده است. این گزارش درباره آینده اداره کشور ضمن اشاره به سخنان رهبری و سایر مقامات که خللی در اداره امور ایجاد نخواهد شد، نوشت: باید دید حکومت ایران بنا را بر ادامه مسیر و طیف کنونی گذاشته یا به روسای دولت گذشته میدان خواهد داد. هرچند به نقل از کارشناسان ایرانی، احتمال به قدرت رسیدن رئیس فعلی مجلس را محتمل‌تر دانست.

اتحاد العالمی لعلماء المسلمین نیز که ذیل جریان نواخوانی دیده می‌شود، واکنشی به حادثه سقوط بالگرد و شهادت رئیس‌جمهور ایران و همراهانشان نداشت.

سازمان هم‌بستگی جهان اسلام (رابطه العالم الاسلامی) اما در ساعات اولیه اعلام خبر شهادت رئیس‌جمهور، به ملت و حکومت جمهوری اسلامی ایران تسلیت گفت. این سازمان تبلیغی در دهه ۶۰ میلادی و در زمان اوج‌گیری جریان‌های چپ ناسیونالیسم، سکولاریسم، ناصری و بعثی به همت برخی از شخصیت‌های دینی عربستان مانند سرور الصبان (وزیر اقتصاد ملک سعود بن عبدالعزیز) تشکیل شد.

هنر هفتم در شش کشور خلیج فارس

هنر هفتم در شش کشور حاشیه خلیج فارس، از نخستین خانه سینما که سال ۱۹۲۲ در بحرین راه‌اندازی شد، تا ورود رسمی و دیرهنگام اما پر قدرت و البته جنجالی سعودی به این حوزه در سال ۲۰۱۸، فراز و نشیب فراوانی به خود دیده است.

¹ <https://www.alaraby.co.uk/politics/> کیف-سیوئر-رحیل-ابراهیم-رئیس-علی-المشهد-

سینمای بحرین اکنون با ۴۰ سالن، همچنان در یک دوران رکود و بی‌رمقی به سر می‌برد؛ وضعیتی که عمان نیز -علیرغم رونق نسبی اخیر- شاهد آن است.

طی چند دهه اخیر، کویت، امارات و قطر پیشتاز عرصه سینمای کشورهای شورای همکاری خلیج فارس بوده‌اند؛ به گونه‌ای که اغلب محصولات خلیجی در کویت، دبی و دوحه تولید می‌شود.

امارات با بیش از ۲۵۰ سینما، همچنین میزبان بزرگ‌ترین سینمای خاورمیانه در شهر دبی است؛ قطر نیز با شهر سینمایی دوحه، میزبان کارگردانان سرشناس و تولید انبوه کارهای سینمایی به ویژه از مصر و عربستان بوده است.

اما کویت که از پیشگامان دیرین این عرصه به شمار می‌رود، بخش بزرگی از سینمای خلیجی را به خود اختصاص داده؛ اگرچه در سال‌های اخیر، به جایگاه سوم (پس از امارات و قطر) سقوط کرده است.

با این حال، سعودی که در انتهای این جدول قرار داشته اما، به تازگی پا به عرصه سینما گذاشته و تاکنون ۶۶ سالن سینما در ۲۲ شهر این کشور راه‌اندازی شده است. همچنین درآمد این کشور از سینما از ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۴ بالغ بر ۱ میلیارد دلار عنوان شده است.

برخی کارشناسان، ورود عربستان به عنوان بزرگ‌ترین کشور حاشیه خلیج فارس به عرصه سینما را، عاملی برای رونق و رقابت هرچه بیشتر بین این شش کشور می‌دانند.

عربستان در سال‌های اخیر - و در چارچوب چشم‌انداز اصلاحات ۲۰۳۰ بن سلمان- تلاش کرده با گشایش ده‌ها سینما در سراسر کشور، تولید فیلم و سریال‌های متنوع، و نیز برگزاری جشنواره‌های متعدد، علاوه بر معرفی خود به عنوان کشوری مرفه و باز، بخشی از منابع مالی خود را نیز به این عرصه اختصاص دهد.

از تأسیس کمیته سینمای سعودی، شورای فیلم سعودی، صندوق تولید دریای سرخ و نیز صندوق فیلم سعودی با هدف حمایت از تولید محصولات سینمایی گرفته تا راه‌اندازی چندین سایت و مجله اختصاصی فیلم و سینما، از جمله اقدامات عربستان در این عرصه به شمار می‌رود.

دولت سعودی همچنین ۴۰٪ هزینه فیلم‌هایی که در عربستان تولید می‌شوند را تأمین می‌کند؛ و به تازگی از تسهیل روند صدور مجوزها خبر داده است.

با این همه، گرانی بلیت سینما یکی از مسائلی است که انتقاد گسترده شهروندان عربستانی را برانگیخته است؛ گزارش تارنمای Nunbeo نشان می‌دهد عربستان از لحاظ گرانی هزینه بلیت سینما، در میان کشورهای حاشیه خلیج فارس و جهان عرب رتبه نخست و در کل جهان رتبه دوم را (پس از سوئیس) داراست.

برپایه این گزارش، هزینه بلیت سینما در عربستان سعودی ۱۶ دلار، در قطر ۱۲.۴ دلار (دوم عربی/ سیزدهم جهان)، امارات ۱۲.۳ دلار (سوم عربی/ شانزدهم جهان)، کویت ۱۱.۴ دلار (چهارم عربی/ ۲۲ جهان)، بحرین ۹.۳ دلار (هفتم عربی/ ۳۴ جهان)، و عمان ۹.۱ دلار (هشتم عربی/ ۳۵ جهان) است؛ این امر به نوعی نگاه بیش از حد اقتصادی و درآمدی شیخ‌نشینان خلیج فارس، و به ویژه سعودی‌ها را به سینما نشان می‌دهد.

از دیگر سو اما، به نظر می‌رسد همین نگاه، بسیاری دیگر مسائل اجتماعی و اخلاقی و دینی را -خواسته یا ناخواسته- قربانی خود کرده است.

سعودی‌ها در این مسیر، ابایی از تابوشکنی و عبور از برخی خطوط قرمز دینی و اجتماعی -اگرچه به تدریج- نیز ندارند؛ چنان که گزارش‌های متعددی در این راستا منتشر شده است؛ در واقع بسیاری از مسائلی که در گذشته طرح آنها قذغن بود، اکنون تحت حمایت دولت آشکارا بیان می‌شود.

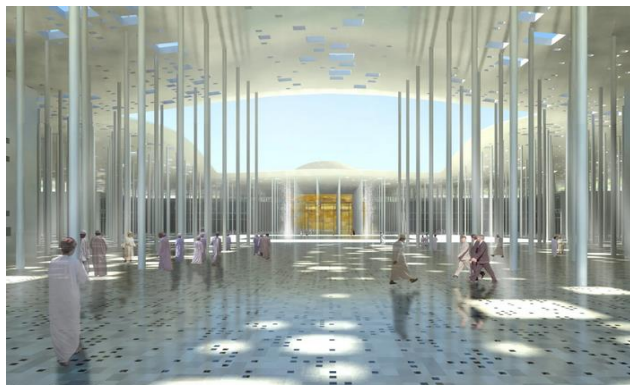
استفاده ابزاری سعودی‌ها از سینما از دو جهت عمده است:

نخست؛ همین نگاه به شدت اقتصادی و درآمدزایی که صریحاً نیز در چارچوب چشم‌انداز ۲۰۳۰، و در کنار دیگر عرصه‌ها (مانند ورزش، تفریح و سرگرمی و...) در راستای کاهش وابستگی به نفت، ذکر شده است.

دوم آن که سینما ابزاری منحصر به فرد برای استحاله فرهنگی، دین‌زدایی و به طور کلی روند سکولاریزاسیون در جامعه، با هدف نهایی تحکیم و تثبیت هرچه بیشتر قدرت خاندان حاکم است.

در همین راستا، رویه محتوای تولیدات سینمایی سعودی، که اغلب نه تنها عاری از هرگونه رنگ و بوی دینی است؛ بلکه بیشتر تلاش دارد نمادهای ملی و قومی، مانند شتر را برجسته نماید، به خوبی بیانگر ماجراست.

انگیزه کشورهای عربی خلیج فارس در ساخت مجتمع‌های فرهنگی

بنیاد کشورهای عربی خلیج فارس روز پنجشنبه ۹ مه ۲۰۲۴ (۲۰ اردیبهشت ۱۴۰۳) در یادداشتی^۱ نوشت: عمان ژانویه گذشته از پروژه «مجتمع فرهنگی عمان» با هزینه ۳۸۴ میلیون دلار رونمایی کرد که قرار است دارای کتابخانه ملی، تئاتر ملی، سازمان اسناد ملی و نیز کتابخانه کودکان و... باشد. اگرچه عمان از دیرباز نگاه ویژه‌ای به میراث فرهنگی خود داشته، اما چشم‌انداز بی‌سابقه نهفته در پس این مجتمع فرهنگی، پرسش‌هایی را درباره انگیزه‌های این پروژه یکپارچه برانگیخته است.

عمان نخستین کشور منطقه در زمینه ساخت مرکز فرهنگی نیست؛ منطقه جزیره سعیدیات در ابوظبی، «محلّه فرهنگی کاتارا» در دوحه قطر، مرکز فرهنگی جهانی ملک عبدالعزیز

¹ <https://agsiw.org/ar/oman-cultural-complex-highlights-shift-in-arab-cultural-production-arabic/>

(اثر)، در منطقه الدمام (محل نخستین میدان نفتی آرامکو) در عربستان، و مرکز فرهنگی شیخ جابر الاحمد، (بزرگترین مرکز فرهنگی منطقه) از دیگر مراکز و مجتمع‌های فرهنگی-هنری در منطقه خلیج فارس به شمار می‌روند.

گذشته از رقابت طبیعی و بویایی تقلید که بین اغلب کشورهای همسایه پدیدار می‌شود، چه چیزی کشورهای حاشیه خلیج فارس را به سرمایه‌گذاری پرشور در فرهنگ و هنر سوق می‌دهد؟ ساخت مجموعه فرهنگی بدون شک نمایی از قدرت نرم و نشانگر علاقه کشورهای خلیج فارس و توانایی آنها برای تأثیرگذاری بر تولید فرهنگ جهانی، براساس نگاه مدنظر آنهاست. با این حال، گسترش این روند را نمی‌توان صرفاً با تمایل به دستیابی به قدرت نرم از طریق فرهنگ و هنری تفسیر کرد؛ چرا که با ساخت سازه‌های هنری سنتی و فعالیت‌های فرهنگی هم می‌توان آن را تقویت نمود؛ لذا طراحی بسیار مدرن و حجم کلان این مراکز، نشان می‌دهد انگیزه‌های دیگری هم در میان است.

مجتمع‌های فرهنگی، از نگاه اقتصادی، در چارچوب تلاش کشورهای خلیج فارس برای گذار از اقتصاد نفتی به سمت اقتصاد متنوع، نقش ایفا می‌کنند. درحالی که عناصر فرهنگی سنتی، مانند موزه‌ها و اماکن باستانی، به فروش بلیت و خدمت‌رسانی به بازدیدکنندگان وابسته است، اما گردهم‌آیی مراکز فرهنگی و تجاری در یک مکان، گروه‌های گسترده‌تری از مردم و در نتیجه درآمد بیشتری را جذب می‌کند. افزون بر آن، ساخت فضاهای چندمنظوره این امکان را فراهم می‌کند تا درآمد پایداری از بازدیدکنندگان ثابت در سال‌های آینده داشته باشند؛ مانند استادیوم‌های جام جهانی فوتبال ۲۰۲۲ قطر، که سال ۲۰۲۳ هم میزبان جام ملت‌های آسیا بود؛ و قرار است ۵ سال پیاپی نیز میزبان جام جهانی جوانان باشد.

از نظر تاریخی، تولیدات فرهنگی عربی، از کشورهای حاشیه خلیج فارس بسیار دور بوده، اما آشوب‌های طولانی و متعاقب آن، بیرون کشیدن سرمایه‌ها و مهاجرت، مراکز تولید هنری و فرهنگی را در منطقه شام و شمال آفریقا ویران کرد؛ از آن سو، همزمان کشورهای خلیج فارس به طور گسترده از صنعت نفت خود بهره‌برداری کردند. پس جای تعجب نیست که کشورهای حاشیه خلیج فارس به دنبال پر کردن شکاف فرهنگی ناشی از ویرانی دمشق و بغداد و بحران‌های اقتصادی در قاهره و بیروت هستند.

سکولاریسم در عربستان

مقدمه‌چینی دولت سعودی برای حذف جمعه از تعطیلات رسمی عربستان

The image displays two screenshots from an educational application. The top screenshot, titled "قبل الحذف" (Before Cancellation), shows a lesson plan for Friday prayer (صلاة الجمعة). It includes a QR code, a title bar, and a list of four numbered points (1-4) describing the prayer. The bottom screenshot, titled "بعد الحذف" (After Cancellation), shows the same lesson plan but with Friday prayer removed from the schedule. The text in both screenshots is in Arabic and discusses the historical and religious significance of Friday prayer.

بروز هرازچندگاه نشانه‌هایی از عزم دولت سعودی برای حذف روز جمعه از تعطیلات رسمی عربستان، از موضوعات جنجال‌برانگیز این کشور شده است؛ چنان‌که به تازگی برخی گزارش‌ها از مقدمه‌سازی وزارت آموزش و پرورش برای اجرای این طرح حکایت دارد.

بنابه گزارش‌ها، در چاپ جدید کتاب «مطالعات اسلامی» اول متوسطه، مقدمه درس «نماز جمعه» که به بیان فضایل روز جمعه، و اختصاص این روز به مسلمانان در مقابل روز شنبه یهودیان و یکشنبه مسیحیان می‌پرداخت، حذف شده؛ و این درس از همان ابتدا با احکام نماز جمعه و... شروع می‌شود.^۱

گفته شده طرح جنجالی حذف جمعه از تعطیلات رسمی اکنون در دولت در دست بررسی است. پیش از این نیز یک نویسنده معروف سعودی در برنامه تلویزیونی این کشور به توجیه این طرح پرداخته و آن را حتی همخوان با «اسلام اصیل» دانسته بود؛ که واکنش‌های گسترده‌ای در پی داشت.

توضیح: در راستای پیش‌برد روند دین‌زدایی از جامعه عربستان، بسیاری از نمادها و نشانه‌های اسلامی دستخوش حذف، بازنگری، بازتعریف و یا به‌حاشیه‌رانی شده‌اند؛ و در این میان، یکی از گسترده‌ترین دگرگونی‌ها، دامن‌گیر بخش آموزش شده است.

اصلاحات بن سلمان ترمز برید!

مجمع الجزایر «امهات الشیخ» که در شمال غرب عربستان واقع شده، روز جمعه ۲۸ اردیبهشت‌ماه (۱۷ می ۲۰۲۴) در رویدادی بی‌سابقه، میزبان نخستین نمایش مد لباس شنای زنان در عربستان سعودی بود؛ که در دومین روز «هفته مد دریای سرخ» برگزار شد.^۲

همزمانی این رویداد با موسم حج امسال، واکنش‌های گسترده‌ای به دنبال داشته است. در این برنامه، زنان با ظاهری زنده و پوششی مستهجن حضور پیدا کردند. این تابوشکنی که در نوع خود بی‌سابقه بوده، با واکنش تند منتقدین همراه شد.

¹ <https://x.com/yusefren/status/1787159032769511829>

² <https://youtu.be/UoTlspBK7g>

لازم به ذکر است یکی از توجیحات مقامات دینی سعودی و روحانیون نزدیک به خاندان حاکم برای ممنوعیت هرگونه راهپیمایی حمایت از غزه، «احتمال اختلاط مردان و زنان نامحرم» بوده است.

اندک مدتی پس از این رویداد، روزنامه انگلیسی تایمز خبر از راهاندازی یک کلوپ شبانه در عربستان داد. این کلوپ شبانه به نام "بیست هاوس" در منطقه فرهنگی هنری "جکس" در استان درعیه ریاض است؛ و بخشی از پروژه‌های شرکت "Middle Best" به شمار می‌رود که از سوی صندوق ثروت حاکمیتی به ریاست محمد بن سلمان ولیعهد حمایت می‌شود.

این روزنامه فضای داخل تنها کلوپ شبانه کشور را این‌گونه توصیف می‌کند: با نزدیک شدن به نیمه شب، محل رقص کم‌کم پر از افراد متنوعی می‌شود که با ترانه‌ها و آهنگ‌ها می‌رقصند. مرد جوانی که شلوار تنگ و چکمه‌های بزرگ گاوچرانی به پا داشت در حال بالا و پایین پریدن بود. در حالی که دو دختر با پیراهن‌های مشکی کوتاه و عینک آفتابی در جای دیگری از سالن کلوپ تاب می‌خوردند. تایمز ادامه داد این مکان بسیار شبیه به هر کلوپ شبانه دیگری در جهان است؛ با این تفاوت که محافظانی وجود دارند که به دنبال هر گونه رفتار و حرکت نامناسب هستند از جمله افزودن الکل به کوکتل‌های سرو شده در بار.

در جای دیگری از داخل کلوپ یک زن جوان سعودی به نام «حصه» مشغول به کار است و به مهمانان خوش‌آمد می‌گوید. در ریاض، جایی که مردان و زنان تا چند سال پیش قادر به معاشرت آزادانه نبودند، اما حالا ماه گذشته، یک کلوپ شبانه افتتاح شده است. حصه که پیراهن بدون آستین پوشیده است، گفت: «ما همیشه اینطور بودیم... و حالا می‌توانیم. علنی این کار را انجام دهیم».

برای سال‌های زیادی، برگزاری مهمانی‌های این چینی و پارتی‌ها غیرقانونی بودند اما این امر مانع از برگزاری آن‌ها در منازل خصوصی نمی‌شد. همیشه این احتمال وجود داشت که شب با حمله پلیس یا دخالت اعضای هیات امر به معروف و نهی از منکر که در شهرها گشت می‌زدند روبه‌رو شوند.

میزبانی عربستان از مسابقات تنیس در ازای حضور هم‌جنس‌گرایان

به گزارش سایت «انجمن تنیس زنان WTA» در شانزدهم فروردین (۴ آوریل ۲۰۲۴)، با وجود مخالفت‌های برخی بازیکنان تنیس، این انجمن در اطلاعیه‌ای میزبانی سعودی از فینال مسابقات تنیس بانوان برای سه دوره پیاپی از ۲۰۲۴ تا ۲۰۲۶ را تأیید کرد.^۱ «مارینا استورتی» مدیر اجرایی بخش سرمایه‌گذاری انجمن تنیس زنان در مصاحبه با «تلگراف»^۲ تأکید کرد، پادشاهی سعودی حضور هم‌جنس‌گرایان در این مسابقات را تضمین کرده است.

¹ <https://www.wtatennis.com/news/3952623/riyadh-selected-as-the-host-of-wta-finals-from-2024-2026>

² <https://www.telegraph.co.uk/tennis/2024/04/04/same-sex-couples-gay-share-rooms-wta-finals-saudi-arabia/>

چندی پیش نیز در پی انتشار اخباری مبنی بر میزبانی عربستان از جام جهانی فوتبال ۲۰۳۴، یاسر المسحل رئیس فدراسیون فوتبال سعودی در مصاحبه با «اسکای اسپورتنس» با اشاره به انتظاراتی که ریاض از هواداران فوتبال در احترام گذاشتن به قوانین این پادشاهی دارد، تأکید کرد، سعودی از همه طرفداران فوتبال از جمله هم‌جنس‌گرایان در جام جهانی استقبال خواهد کرد.

مواردی از این قبیل بیش از پیش بر این حقیقت صحنه می‌گذارد که دولت عربستان برای حفظ قدرت خود و نشان دادن پادشاهی سعودی به عنوان دولتی مدرن و مترقی، خط قرمزهای شرعی و اخلاقی را بدون هیچ ملاحظه‌ای زیر پا می‌گذارد و تنها چیزی که با مخالفت و ممنوعیت مواجه می‌شود، انتقادات سیاسی از حاکمیت است.

ترویج یوگا در عربستان

به گزارش ¹awazthevoice در ۱۶ اردیبهشت (۵ می ۲۰۲۴)، شش سال پس از آنکه مقامات سعودی یوگا را برای مردان و زنان حلال اعلام کردند، پادشاهی عربستان سعودی قصد دارد این رژیم سلامت معنوی و جسمی باستانی هند را معرفی کند. کمیته یوگا عربستان سعودی به ریاست خانم میثائیل بنت فیصل، و وزارت منابع انسانی و توسعه اجتماعی توافقنامه‌ای را برای همکاری در ارتقای مزایای یوگا در جامعه امضا کردند. این توافق با هدف افزایش رفاه و ارائه فعالیت به عنوان راهی برای بهبود کیفیت زندگی به امضا رسید. بر اساس این توافق، کارمندان تشویق خواهند شد تا تمرینات یوگا را در برنامه‌های روزمره خود بگنجانند.

¹ <https://www.awazthevoice.in/world-news/saudi-officials-to-do-yoga-at-workplaces-for-wellness-stress-management-28633>

باید توجه داشت که مراد از یوگا، صرفاً یک ورزش کششی تمرکزی نیست، بلکه نوعی سبک زندگی و فراتر از آن، یک مکتب عرفانی است که حتی برخی آن را بدیلی برای عرفان اسلامی می‌دانند. از این منظر، گسترش این سبک فعالیت با ریشه هندو در عربستان قابل توجه است. باید در نظر گرفت که در سال‌های اخیر ارتباط گسترده‌ای میان هند و عربستان و به طور خاص میان رهبران آن‌ها شکل گرفته است؛ تا جایی که چندی پیش یک هیئت هندومذهب به طور رسمی در شهر مدینه مورد استقبال قرار گرفت، در حالی که پیش از این هرگز غیرمسلمانان حضور رسمی در این شهر نداشتند.

انقلاب پنهان در عربستان سعودی جهان را تغییر خواهد داد

«فوربس» در مقاله‌ای به تاریخ ۲۳ فروردین ماه (۱۲ آوریل ۲۰۲۴) نوشت: اواخر جنگ سرد، یک کمپین به رهبری ایالات متحده، سعودی‌ها و کشورهای حاشیه خلیج فارس را تشویق کرد تا برای ساختن مدارس اسلامی در سراسر جهان هزینه کنند. هدف این کار نیز مقابله با نفوذ گسترده قدرت نرم مسکو در جنبش‌های جوانان و دانشکده‌های ضداستعماری/امپریالیستی ضدغربی بوده است. از دل این طرح، گفتمان اسلام وهابی، القاعده، طالبان و داعش متولد شد.

در مقطعی از زمان، کشورهای خلیج فارس، از جمله عربستان، تصمیم گرفتند به جای وابستگی به نفت، اقتصاد خود را با روش‌های گوناگون پویا کنند. در این راستا، قرار گرفتن در مرکزیت تبادلات فرهنگی، تفریحی، گردشگری و تجاری جهان، و جذب سرمایه در خاورمیانه در دستور کار آن‌ها قرار گرفت.

¹ <https://www.forbes.com/sites/melikkaylan/2024/04/12/the-stealthy-revolution-in-saudi-arabia-will-change-the-world/?sh=59e6780dfaa5>

ایجاد این تحولات نیازمند تغییر در بنیان‌های اجتماعی و سنتی جامعه‌ای بود که در تصور عموم، بسیار متعصب، متصلب و مذهبی جای گرفته بود. این تغییرات از اعطای آزادی‌هایی به زنان تا آغاز فعالیت صنعت سینما و تاکید بر گردشگری و برگزاری جشنواره‌های موسیقی و رقص را شامل می‌شود.

لازم به ذکر است کاری که محمدبن سلمان انجام داده، آغاز یک انقلاب اجتماعی-فرهنگی و در عین حال متوقف کردن تمام آزادسازی سیاسی است. از این رو، به عنوان مثال، اکنون زنان می‌توانند به تنهایی رانندگی کنند، اما فعالان سیاسی حقوق زنان ممکن است زندانی شوند.

فوربس در ادامه نوشت: بسیاری از ناظران عربی این حجم از تضاد و تناقض در روند فعلی عربستان را درک نمی‌کنند. ریشه این مسئله را باید در فرهنگ قرون وسطایی دنبال کرد؛ جایی که اقتدارگراترین حاکمان بر ثروتمندترین محافظ فرهنگی سلطه داشتند.

اکنون نیز بن‌سلمان علمای دینی [مخالف خود] را در حاشیه نگه داشته و ثروتمندان و تاجران را با تهدید، از حمایت مالی مخالفان بازداشته است. دلیل اصلی وی برای اتخاذ این رویه، جمعیت جوان و رو به افزایش این کشور، نیاز به تولید مشاغل جدید و ایجاد تنوع اقتصادی، و کاهش اهمیت سوخت فسیلی و تولیدکنندگان آن برای غربی‌ها و به ویژه امریکاست.

در مجموع، چنین تغییرات شگرفی در عربستان به عنوان میزبان مهم‌ترین مکان‌های مذهبی برای مسلمانان جهان، نه تنها تاثیرات عظیمی بر جهان اسلام، بلکه در تمام جهان خواهد داشت.

ناسیونالیسم و سکولاریسم در امارات

اسلام‌زدایی در امارات روی دور تند

ولید اسماعیل، شخصیت رسانه‌ای شناخته‌شده مصری که مناظراتش با شیعیان و تلاش برای مخالفت و رد عقاید آنان مشهور است، اخیراً به امارات متحده عربی سفر کرده و در چند پست در صفحه ایکس خود نسبت به مظاهر ضداسلامی در این کشور اعتراض کرده است. او پیش‌تر در یکی از این پست‌ها به احداث معابد هندوها در امارات واکنش نشان داده و نوشته بود: «به خدا سوگند از معابدی که ساخته شده است مورد سوال واقع خواهید شد. [این سوال که] آیا معبود دیگری همراه خدا هست و درباره انحطاطی که در دبی و اطراف آن اتفاق می‌افتد، از شما سوال خواهد شد». وی خطاب به حاکمان امارات گفت: «از خدا بترسید که عمر، ماندگار نیست و فریب چاپلوسان و کسانی که حرام‌ها را بر شما حلال می‌گرداند، نخورید، زیرا همه چیز در پیشگاه خدا حاضر است و از تو به تنهایی سوال می‌شود و تنها نیز محشور می‌شوی».

در واکنش به این سخنان و همچنین پست‌های قدیمی اسماعیل در انتقاد به حاکمان امارات، وسیم یوسف^۱ که یک سخنران و شخصیت معروف اردنی‌تبار با تابعیت اماراتی

^۱ https://x.com/waseem_yousef/status/1787433390326595738

است و به چاپلوسی و صیقل دادن چهره حاکمان امارات و توجیه اقدامات آنان عادت دارد، نوشت: «این شخص [ولید اسماعیل] به حاکمان و دولت ما توهین کرده است. او در مهم‌ترین جای کشور میزبانی می‌شود و در بزرگ‌ترین بستر تساهل و تسامح، به نمادهای کشور ما اهانت می‌کند.»

وسیم یوسف با این سخنان موجی از خشم را در فضای عمومی بر علیه ولید اسماعیل که در امارات به سر می‌برده به راه انداخت و تلاش کرد تا مقامات اماراتی را نیز در مخالفت با وی تحریک کند.

این اظهارات وسیم یوسف، مشتق از نمونه خروار اقدامات کلان سران امارات در راستای تضعیف مبانی دینی پشت نقاب تساهل و میانه‌روی است. چند روز قبل مرکزی در مصر به نام «تکونین» راه‌اندازی شد که گفته می‌شود اولین پروژه عمومی در مصر برای زیر سوال بردن اصول اسلامی و ترویج بی‌دینی است. به گفته متولیان این نهاد، هدف آن ترویج گفتمان تساهل و تشویق به نقد و تحریک به ایجاد پرسش درباره پایه‌ها و محک‌های دینی است. در واکنش به تشکیل این مرکز، هشتگ #تکونین-الملحدین با رویکرد حمله به این مرکز مشکوک، در صدر هشتگ‌های پرکاربرد قرار گرفت. مسئله مهم در این میان حمایت مالی عظیم امارات از این مرکز است. در واقع امارات تلاش دارد تا رویکرد موسوم به تساهل خود را که عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی از جمله نقاط عطف آن است، به سایر نقاط نیز انتشار دهد.¹

¹ <https://www.watanserb.com/2024/05/07/> /وسیم-تکونین-الملحدین-یتصدر-لماذا-تمول-1

اسلام‌گرایی و پایبندی به سنت‌ها در عمان

بدنه اجتماعی و مذهبی عمان حامی اسرائیل ستیزی ایران

پس از حمله گسترده پهپادی و موشکی ایران به اراضی اشغالی، مفتی اعظم عمان با ابراز خرسندی و حمایت از پاسخ ایران، آن را اقدامی «جسورانه» و «بسیار شادی‌آفرین» دانست؛ و ابراز امیدواری کرد به زودی به ثمر بنشیند... پاسخ جمهوری اسلامی ایران به رژیم صهیونیستی که در رسانه‌ها منتشر شده، حقیقتاً مسرت‌بخش بود. احمد الخلیلی افزود ما از این اقدام استقبال می‌کنیم و چشم به چنین اقداماتی داریم که هیبت صهیونیست‌ها و حامیان آن‌ها را بشکند و مسلمانان را از شر آن‌ها رهایی بخشد... و خداوند را بابت این توفیق شاکریم.

اما جدای از این چنین موضع‌گیری‌های رسمی، واکنش کاربران فضای مجازی که به نحوی بازتاب‌دهنده بخش گسترده‌ای از جامعه عمان است نیز جالب توجه بود. به دنبال غیاب ناگهانی و انتشار اخباری درباره احضار «سعید جداد» به نهادهای امنیتی و بازداشت او، نام این کنشگر سیاسی جنجالی عمانی در صدر مناقشات فضای مجازی عمان قرار گرفته است. آخرین پست^۱ این کنشگر در شبکه اجتماعی ایکس، به ۱۵ آوریل گذشته باز می‌گردد؛ که به پاسخ تنبیهی ایران به رژیم صهیونیستی پرداخته و آن را مسخره کرده است.

او در این پست و نیز پست‌های پیش از آن، همچنین به ایران، مقاومت فلسطین و حامیان آنها، و رهبران حماس تاخته است؛ اقدامی که اگرچه ظاهراً به مذاق کاربران سعودی و

¹ <https://x.com/sjadad1/status/1779702773979775014>

اماراتی بسیار خوش آمده؛ اما با این حال، نکته جالب آن که بسیاری کاربران عمانی علیه او موضع گرفته و به حمایت از ایران پرداخته‌اند.

این هجمه‌های جداد تا جایی پیش رفت که حتی به دست گرفتن تصاویر ابوعبیده و شعارهای حمایت از مقاومت توسط کودکان در نماز جمعه (عمان) را نیز برتافته و به باد انتقاد گرفته بود.

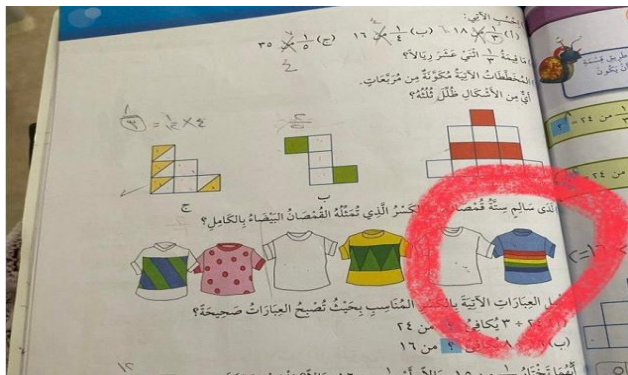
برخی اکانت‌های عمانی تأیید کرده‌اند که سعید جداد یک روز بعد (۱۶ آوریل)، احضار شده؛ و برخی، بازداشت او را به پست‌های جنجالی اخیرش پیوند داده‌اند؛ که در یک جهت‌گیری آشکارا همسو با امارات، به هجمه علیه مقاومت فلسطین و حماس، و همچنین اهانت به شیخ احمد الخلیلی، مفتی اعظم عمان پرداخته بود.

آنچه باعث شده اتهامات علیه او درباره مزدوری برای ابوظبی بالا بگیرد، پست‌های به‌شدت تملق‌آمیز درباره امارات و سران آن است. از دیگر سو، در پی این گزارش‌ها، کاربران معروف نزدیک یا همسو با رژیم امارات نیز به‌خط شده، و در پست‌هایی، خواستار آزادی او شدند.

این جنرال آفرینی سعید جداد که همواره به پیش برد پروپاگاندای امارات در عمان متهم بوده، البته چندان بی سابقه هم نیست؛ او پیش از این نیز در دوره سلطان قابوس، به همین دلایل (از جمله راهبری راهپیمایی‌هایی ضد دولتی در استان ظفار) مدتی در زندان به سر برد، و سال ۲۰۱۷ سرانجام به انگلیس پناهنده شد؛ و در آنجا نیز به همه‌های خود ادامه داد. این کنشگر جنجالی سال ۲۰۲۰، در دوره سلطان جدید (هیثم بن طارق) با تفاهماتی با دولت عمان و عذرخواهی بابت همه رفتارها و گفتارهایش درباره رهبران کشور، مورد عفو قرار گرفت و به عمان بازگشت.

جداد آن زمان گفت «صفحه گذشته را ورق زده و به کشور بازگشته است»؛ با این حال اما به نظر می‌رسد صفحات بعدی او نیز چندان دست‌کمی از گذشته‌اش ندارد؛ و گویا چه مسقط‌نشین چه لندن‌نشین، در همچنان بر همان پاشنه‌ای می‌چرخد که ابوظبی می‌خواهد!

خشم فعالان عمانی از تلاش برای عادی‌سازی فرهنگ همجنس‌گرایی

تصویری در کتاب کار ریاضی چهارم مدارس عمان، که ناخواسته تداعی‌گر پرچم همجنس‌گرایان است، خشم شهروندان این کشور را برانگیخته؛ و خواستار حذف یا تغییر آن شده‌اند. اگرچه برخی آن را ناخواسته و غیرعامدانه دانسته‌اند؛ اما بسیاری نیز با اشاره

به تأثیر مخرب آن بر ذهن کودکان، و نیز موارد متعدد کوتاهی و لغزش آموزش و پرورش حتی خواستار تغییر مسئولان این نهاد شده‌اند.

عائشه السریحیه نوشته: «نکته مهم؛ گاه یک مسئله اتفاقی کم‌اهمیت، ممکن است در خدمت ایده‌ای باشد که با جامعه ما بیگانه است». ژوئن سال گذشته نیز، یک کنش‌گر عمانی با انتشار تصویری، از وجود کالایی با پرچم همجنس‌گرایان در یک فروشگاه کشور انتقاد کرد؛ که با واکنش گسترده کاربران همراه شد؛ و بسیاری خواستار ورود فوری و جدی مسئولان به این موضوع شدند.

گفتنی است افزون بر آن که قوانین عمان، همجنس‌گرایی را جرم می‌داند؛ جامعه این کشور نیز به شدت به این پدیده حساسیت نشان داده است. در همین راستا، دولت عمان سال گذشته بسیاری اقلام دارای این نماد را از فروشگاه‌ها جمع‌آوری کرد.

کویت در دوراهی استبداد و دموکراسی

جامعه کویت همراه و همسو با فلسطین

واکنش عبدالله النفیسی کنش‌گر کویتی و از نظریه‌پردازان برجسته و پیشین اخوان المسلمین به پاسخ ایران به رژیم صهیونیستی، موجی از مخالفت کاربران را به دنبال داشته است.

النفیسی نوشته بود: «حمله ایران به اسرائیل حواس‌ها را از غزه پرت می‌کند؛ و دولت نتانیاهو که در آستانه سقوط بود را نجات می‌دهد». خالد العتیبی در پاسخ نوشته: «بیش از شش ماه است که غزه گوش‌تاگوش دارد ذبح می‌شود و جهان غرب اهمیتی نداد، الان حمله ایران حواس‌ها را پرت می‌کند!» وی افزوده: «این اقدام ایران در چارچوب پاسخ بوده، نه

¹ <https://x.com/DrAlnefisi/status/17793711785173115885>

حمله؛ که به عنوان دفاع از خود امری پذیرفته شده است». یحیی الحدید نیز نوشته: «تحلیل با نگاه فرقه‌گرایانه همواره نتایج فاجعه‌بار به دنبال دارد».

کاربر دیگری نوشته: می‌خواهید ایران پاسخی ندهد تا توجه کشورهای جهان از غزه منحرف شود؟ آیا نتانیا‌هو به لطف موشک‌های خلیجی سقوط می‌کند؟

به طور کلی، فضای کلی حاکم بر کاربران کویتی نشان‌دهنده حمایت قلبی آن‌ها از فلسطین است و این موضوع سبب نزدیکی افکار عمومی کویت به کنش‌های شجاعانه و ضدصهیونیستی ایران شده است. در همین راستا، دانشجویان کویتی اولین گروه دانشجویان منطقه خلیج فارس بودند که در ادامه خیزش‌های دانشجویان اروپایی و امریکایی در دفاع از آرمان غزه، با تجمع در محوطه دانشکده علوم دانشگاه کویت، با مردم فلسطین ابراز همبستگی کردند.

این تجمع که در روز دوشنبه نهم اردیبهشت ماه شکل گرفت، تحت عنوان «گردهمایی همبستگی با حق فلسطین» از سوی انجمن ملی دانشجویان دانشگاه کویت و اعضای هیئت علمی دانشگاه، و با هدف همبستگی با آرمان فلسطین و حمایت از خیزش دانشجویان جهان برای یاری فلسطین و مردم غزه برگزار شد.

استاد کویتی: کوچک‌ترین کمک به اسرائیل موجب کفر و ارتداد است

شیخ عادل المطیرات استاد فقه مقارن دانشکده دین و مطالعات اسلامی دانشگاه کویت، هرگونه کمک به اسرائیل در جنگ کنونی را باعث ارتداد و کفر دانست. المطیرات در ویدئویی که از او فراگیر شده، می‌گوید: اکنون جنگ بین یهودیان غاصب کافر و مسلمانان است؛ و مسلمان باید در کنار مسلمانان بایستد.

وی در ویدیویی که از او فراگیر شده است^۱، می‌افزاید هر کس هر کلمه‌ای به زبان آورد که کمک به یهود و علیه مسلمانان باشد، کافر و مرتد است؛ چون این یکی از چیزهایی است که ایمان اسلامی را باطل می‌کند؛ مراقب باشید! برخی افراد از حماس یا دیگر گروه‌ها متنفرند؛ می‌گویند بگذار [اسرائیل] هر بلایی می‌خواهد سرشان بیاورد. این کفر و ارتداد است؛ چون این‌ها [حماس و گروه‌ها] مسلمانند.

المطیرات می‌افزاید پس جنگ اکنون بین مسلمانان و کفار است و باید از مسلمانان حمایت کرد؛ کمترین کمک، دعاست؛ و همچنین یاری با پول، دارو و غذا.

این درحالیست که سعودی و امارات نه تنها با کمک‌های مالی و سیاسی، بلکه همچنین با راه‌اندازی کارزار تخریب مقاومت در تریبون‌های دینی و رسانه‌های خود، عملاً در کنار اسرائیل ایستاده‌اند.

حمایت انجمن اصلاحات اجتماعی کویت از اقدامات شیخ مشعل؛ تبعیت از امیر "وظیفه شرعی" است

شیخ خالد مذکور المذکور، رئیس انجمن «اصلاحات اجتماعی» کویت، با حمایت از اقدامات چند روز پیش امیر این کشور گفت گردهم‌آیی پیرامون رهبری کشور، یک وظیفه شرعی و تعهد ملی است. بنابه گزارش تارنمای الخلیج آنلاین^۲، خالد المذکور که روز سه‌شنبه ۱۴ مه ۲۰۲۴ (۲۵ اردیبهشت ۱۴۰۳) در افتتاحیه شصتین مجمع عمومی این انجمن سخنرانی می‌کرد، افزود: کشور این روزها در شرایطی به سر می‌برد که مستلزم پیروی از رهبری امیر کویت، در راستای منافع ملی و شهروندان است؛ و این یک وظیفه شرعی و تعهد ملی است.

¹ <https://x.com/SMudasir01/status/1787414396433481812>

² <https://khaleej.online/xYkrKR>

المذکور همچنین خواستار «عبرت گرفتن از سرنوشت جوامع پیرامون» شده که به گفته او «درگیری، تفرقه و اختلاف آنها را در نوردیده، و به میدان فتنه‌انگیزی دیگران تبدیل شده‌اند»؛ و لذا «ما باید به مسئولیت اجتماعی خود عمل کنیم و به دور از هر مسئله فتنه‌انگیز و بی‌ثبات‌ساز، در پی حفظ امنیت، همبستگی، ثبات و وحدت کشور باشیم». وی همچنین تأکید کرد ما به تصمیمات امیر کویت، و اهتمام وی به میهن، شهروندان و حفظ دستاوردهای تاریخی کشور اطمینان کامل داریم.

انجمن اصلاحات اجتماعی، یکی از پرنفوذترین و قدیمی‌ترین انجمن‌ها در زمینه فعالیت‌های اجتماعی و تبلیغی در کویت است؛ که سال ۱۹۶۳ تأسیس شد؛ اما هسته نخستین آن، «انجمن ارشاد اسلامی» وابسته به اخوان المسلمین بوده است. گرچه این انجمن، تبعیت حقوقی یا سازمانی از اخوان المسلمین خارج از کشور را رد کرده؛ اما گفته اندیشه و تفکر آن، مبتنی بر کتاب و سنت، و «همخوان» و همسو با اندیشه اخوان المسلمین است. شیخ مشعل الصباح، چندی پیش پارلمان کشور را منحل کرده؛ وظایف و اختیارات آن را خود و دولت برعهده گرفتند؛ وی همچنین برخی اصول قانون اساسی را به مدت چهار سال تعلیق کرد؛ که واکنش‌های گسترده‌ای در پی داشته است.

تحولات مهم

سطح منطقه ای

رتبه برتر کشورهای خلیج فارس در شاخص کیفیت زندگی

مجله آمریکایی CEOWORLD در گزارشی^۱، شاخص کیفیت زندگی در کشورهای جهان را بررسی کرده است؛ که برپایه آن، کشورهای حاشیه خلیج فارس، در رده برترین‌های عربی قرار گرفته‌اند.

این شاخص، دیدگاه بیش از ۲۵۰ هزار نفر در سراسر جهان (۱۹۹ کشور) را با معیارهایی مانند «توان کنار آمدن با هزینه‌ها»، «ثبات اقتصادی»، «حمایت از خانواده»، «بازار کار»، «برابری درآمد»، «بی‌طرفی سیاسی و ثبات»، «سلامت»، «تأثیر فرهنگی»، «نظام آموزش عمومی پیشرفته» و «نظام بهداشت عمومی پیشرفته» را بررسی کرده است.

بنابه نوشته این مجله، کشور قطر با امتیاز ۹۹.۶۶ در صدر کشورهای عربی و در جایگاه ۸ جهان قرار گرفته است؛ همچنین امارات با ۹۲.۳۹، در رده دوم عربی و ۲۷ جهان، عربستان با ۸۷.۶۱ در رده سوم عربی و ۴۰ جهان، کویت با ۸۶.۵۴ در رده چهارم عربی و ۴۳ جهان، بحرین با ۸۵.۵۳ در رده پنجم عربی و ۴۷ جهان، و عمان با ۸۲.۶۸ امتیاز، در رده ششم عربی و ۵۵ جهان ایستاده‌اند. گفتنی است در سطح جهانی نیز، کشورهای موناکو (۹۸ امتیاز)، لیختن اشتاین (۹۷.۷۳)، لوکزامبورگ (۹۷.۵۶)، ایرلند (۹۷.۱۶) و سوئیس (۹۷.۱۳) در رده های نخست تا پنجم قرار دارند.

¹ <https://ceoworld.biz/2024/04/09/ranked-worlds-best-countries-for-quality-of-life-2024/>

روزنامه نگاری در کشورهای خلیج فارس؛ محدودیت رسانه به بهانه حمایت از جامعه

نخستین نشست نهاد تازه تأسیس «اتحادیه روزنامه نگاران خلیج»، در حالی روز یکم ماه مه ۲۰۲۴ (۱۲ اردیبهشت ۱۴۰۳) در دوحه، پایتخت قطر برگزار شد؛^۱ که این شش کشور در گزارش‌های بین‌المللی شاخص آزادی مطبوعات و رسانه‌ها، جایگاه چندان مطلوبی در سطح جهانی ندارند.

سازمان «گزارشگران بدون مرز» سالانه شاخص جهانی آزادی مطبوعات را منتشر می‌کند؛ که به بررسی میزان آزادی روزنامه‌نگاران و رسانه‌ها در ۱۸۰ کشور جهان می‌پردازد. این گزارش کشورهای حاشیه خلیج فارس را در رده‌های پایین شاخص آزادی مطبوعات قرار داده است؛ قطر در جایگاه ۸۴ جهان (نخست خلیج فارس/ سوم عربی) و کویت در جایگاه ۱۳۱ جهان (دوم خلیج فارس/ ششم عربی) قرار گرفته‌اند؛ البته جایگاه این دو کشور به ترتیب ۲۱ و ۲۳ رتبه هم، نسبت به قبل بهبود داشته است!

¹ <https://alay.am/p/8472>

همچنین عمان در جایگاه ۱۳۷ جهان (هشتم عربی)، امارات در جایگاه ۱۶۰ جهان (شانزدهم عربی)، عربستان در جایگاه ۱۶۶ جهان (هجدهم عربی) و بحرین نیز در جایگاه ۱۷۳ جهان (بیست و یکم عربی) قرار گرفته‌اند.

اگرچه مطبوعات و رسانه‌ها در همه کشورهای جهان نقشی کلیدی ایفا می‌کنند؛ و در صورت برخورداری از آزادی گسترده، سهم به‌سزایی در تقویت شفافیت، بازخواست و مشارکت مدنی در مدیریت کشور خواهند داشت؛ اما در کشورهایی مانند شیخ‌نشینان خلیج فارس، با این که در پی ارتقاء سطح خدمات و معیشت ساکنان هستند، محدودیت‌های گسترده و سخت‌گیرانه‌ای حاکم است؛ چنان که شاخص‌های جهانی نیز به خوبی این را نشان می‌دهد.

در این میان، برخی کارشناسان (نزدیک به دولت‌ها)، این محدودیت‌ها را با «لزوم حفظ ماهیت و سنت‌های جوامع» توجیه می‌کنند؛^۱ به گفته آن‌ها، اگرچه این محدودیت‌ها، کشورهای خلیج فارس را در معرض اتهام و انتقاد قرار می‌دهد، اما با توجه به تأثیر چشمگیر و گسترده رسانه‌ها در شکل‌گیری افکار عمومی و نگاه مردم درباره مسائل مختلف، و نیز تأثیر آنها در فرهنگ‌ها و سنت‌ها، لذا دولت‌ها به منظور حفظ جامعه و مقابله با تهدیدات، برخی خطوط قرمز را جلوی رسانه‌ها می‌گذارند.

¹ <https://khaleej.online/M2bP55>

کشورها

عربستان

مخالفت شدید و ادامه‌دار علمای سعودی با حماس

صالح السحیمی، مفتی منطقه مدینه و عضو هیئت کبارالعلماء سعودی به تازگی در اظهاراتی، مقاومت حماس در غزه را از اساس بیهوده و گمراهی دانسته و گفته است: این هرگز جهاد نیست چرا که آن‌ها اذن ولی‌امر ندارند.

او در سخنانی گفت: «جنگ غزه را صهیونیست‌ها، ایران و گروه‌های به اصطلاح اسلامی بر مردم غزه تحمیل کرده‌اند». «حماس و نه تشکیلات خودگردان، ولی‌امر فلسطینیان محسوب نمی‌شوند». او افزوده: هرگز برای پیروزی حماس دعا نکنید؛ برای کسانی که با «رافضی‌ها» (شیعیان) ائتلاف کرده‌اند نباید دعا کرد.

السحیمی پیش از این نیز در اظهاراتی مشابه گفته بود از دیدن آنچه در غزه می‌گذرد دل انسان به درد می‌آید، اما چه کنیم که جز دعا کاری از دستمان بر نمی‌آید!

از سوی دیگر، ویدئویی که به تازگی در میان کاربران دست‌به‌دست می‌شود، نشان می‌دهد امام جماعت مسجد النبی (صلاح البدیر / ۲۵ رمضان ۱۴۴۵) برای در امان ماندن کشورهای اسلامی از وقوع انقلاب و تظاهرات دعا می‌کند

صرف نظر از موضوع فلسطین و رژیم صهیونیستی، این تأکید بر حفظ کشورها از انقلاب و تظاهرات درحالیست که کشور همسایه، اردن، برای دوازدهمین شب پیاپی، شاهد تظاهرات گسترده جلوی سفارت تل‌آویو در عمان، پایتخت، بوده و مردم این کشور خواستار اخراج سفیر رژیم صهیونیستی هستند.

سران کشورهای خلیج فارس، و بطور مشخص سعودی، امارات و بحرین، که نسبت به هرگونه گردهم‌آیی مردم فویبا دارند؛ از بیم سرایت تظاهرات اردن، از همان ابتدا رو در روی آن صف‌آرایی کردند

از تأکید علنی سران امارات و بحرین بر حمایت از رژیم اردن در مقابل تظاهرات کنندگان گرفته تا حمله سایبری گسترده سعودی‌ها نیز در همین راستا تفسیر می‌شود. پیش از این عبداللطیف آل‌الشیخ، وزیر امور اسلامی سعودی خواستار شرکت کاربران در کارزار حمایت از رژیم اردن شده بود.

جریان سلفی مدخلی و موضوع فلسطین

جامی‌ها یا مدخلی‌ها گروهی از سلفیان هستند که در ابتدای دهه ۹۰ میلادی و پس از بالا گرفتن اعتراضات علیه همکاری نظامی دولت‌های خلیج فارس با غربی‌ها به ویژه ایالات متحده، سربرآورد و به توجیه حضور نظامیان خارجی در این کشورها پرداخت. شاخص‌ترین ویژگی این گروه را می‌توان توجیه ایدئولوژیک رفتار رهبران، حتی به قیمت زیر پا گذاشتن احکام و اصول دین و اخلاق دانست.

جامیه را محمد امان الجامی که یک مهاجر اتیوپیایی ساکن مدینه بود، بنیان نهاد. اما پس از مرگش ربیع بن هادی المدخلی که مهاجری یمنی بود، آن را ادامه داد و در قالب جریان مدخلیه آن را تئوری پردازی کرد. این جریان همواره حفظ وضع موجود در کشورهای اسلامی و رد هرگونه اعتراض و انقلاب و تحول را اصل اساسی اعتقاد خود دانسته و بر آن پافشاری می کرد. نخ تسییح تفکر مدخلی اطاعت مطلق از حاکم و دفاع بدون مرز از اوست؛ خواه حاکم، امیر و سلطان زاده باشد خواه ژنرالی باشد که با کودتای نظامی بر سر کار آمده است. چه پایبند به اصول شریعت باشد چه علنا احکام الهی را زیر پا بگذارد. در واقع این جریان هیچ گونه نصیحت مشفقانه و یا انتقاد را بر نمی تابد و همواره سایر جریان ها را مورد حمله و انتقاد نیز خود قرار می دهد.

جریان جامی از ابتدا به عنوان سلفی علمی - صرفا علمی و تبلیغی - شناخته می شد چرا که از جهت شریعت و علم دین، بزرگان این جریان به حدیث گرایی و مطالعات حدیثی، در حوزه نهایتا صدور حکم و نه ورود اجرایی، منتسب بودند، لکن در سال های بعد در رویارویی با سلفی «سروری» (به آن «قطبی» - منتسب به سیدقطب - نیز می گویند) که بیشتر سلفی انقلابی و عملی است و اقدام به تاسیس سازمان و برگزاری تجمعات می نماید، جریان جامی وارد مقوله ای شد که همواره با آن می جنگید و مقابله می کرد؛ که عبارت است از کشمکش و تبذیع (دیگران را اهل بدعت نامیدن) و تکفیر. و حتی در مورد گروهی از سروریه - که به سلفی «صَحَوٰی» شهره شده اند - خواستار ذبح رهبران جریان مقابل یعنی سلمان العوده، ناصر العمر، سفر الحوالی و ... شد!

جریان جامی در تبذیع و تکفیر مخالفان تا حدی پیش رفت که عملا به نیروی شرعی و فتوایی مهاجم به مخالفان حکومت هایی مانند حکومت آل سعود، حکومت معمر قذافی در لیبی، حکومت حسنی مبارک در مصر، حکومت علی عبدالله صالح در یمن (جامی

مدخلی) و ... تبدیل شد. اما این همه‌ی سرنوشت و مشی و روش جریان جامی نیست، بلکه امروز جریان جامی را باید در قامت جریان منسوب به شاگردش «ربیع بن هادی المدخلی» موسوم به جریان «مدخلی» یا «مداخله» پیگیری و مطالعه نمود. جریان که نه تنها از سیاست کناره‌گیری نمی‌کند، بلکه به نقش‌آفرینی در کودتا (نظیر کودتای خلیفه حفتر در لیبی و عبدالفتاح السیسی در مصر) نیز بسنده نکرده و افرادش به مقام وزارت نیز می‌رسند.

با تحولات اخیر منطقه (جنگ غزه) و انفعال عملی کشورهای عربی اسلامی در واکنش به این بحران، و همچنین ایجاد جریان‌های مردمی و دانشجویی در حمایت از غزه، چالشی بر سر راه اعتقادات متصلب این گروه به وجود آمد. از زمان آغاز طوفان الاقصی تا کنون، علمای وهابی و به طور مشخص مداخله به تخطئه حماس و گروه‌های مقاومت فلسطین پرداختند و با نادیده گرفتن جنایت‌های رژیم صهیونیستی، حماس را مسئول کشتار مردم و ویرانی غزه دانستند.

عبدالعزیز الریس، از مفتیان سرشناس سعودی که از جمله شخصیت‌های جریان مدخلی به شمار می‌آید، از مردم خواست با راهپیمایی یا انقلاب، حاکمان را برای یاری غزه زیر فشار نگذارند. الریس افزوده این کارها فایده‌ای برای غزه ندارد؛ مردم باید با حاکمان یکصدا

باشند؛ و کسانی را آرام کنند که در اموری که به آنها ربطی ندارد، خشمگین شده و اظهار نظر می‌کنند. ال‌ریس که پیش از این نیز فتاوا و اظهاراتی جنجال‌برانگیز داشته، همچنین تأکید کرده ملت‌های مسلمان نباید در این‌گونه امور دخالت کنند.

ال‌ریس در گذشته نیز به واسطه فتوای عجیب و متعصبانه‌اش نظرها را به خود جلب کرده بود. او در سخنانی عنوان کرده بود: اطاعت از حاکم حتی اگر هر روز هم مرتکب زنا شود، واجب است! او در دفاع از این نظر خود افزود: ابن باز، ابن العثیمین، الالبانی، صالح الفوزان و هیچ یک از علمای سلفی به هیچ وجه مخالف این سخن نیستند. وی در ادامه گفت: مثلاً شیخ محمد بن عثیمین گفته است که اگر در جهاد باشید و حاکم هر روز در خیمه خود با یک فاحشه مرتکب زنا شود، باید از او پیروی کرد حتی اگر لواط هم مرتکب شود.

وی با اشاره به سخن سابقش که گفته بود زنا و شرب خمر توسط حاکم جایز است، گفت که علی‌رغم صحت آن، اشتباه کرد که این مثال را بر زبان آورد؛ زیرا از سوی دشمنان دین مورد سوء استفاده قرار گرفت.^۱

همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد، شیخ عبدالعزیز بن باز نیز یکی از علمای شناخته شده مدخلی است که مانند ال‌ریس از جمله شیوخی است که در توجیه اقدامات رهبر جامعه می‌کوشد و همچنین به صدور فتاوی‌اش شهره است؛ او کتابی نیز در تلاش برای اثبات کفر شیعیان تألیف کرده است.

در روزهای اخیر که بازار تکفیر حماس توسط این علمای وهابی داغ بوده، و در حالی که این شیوخ به هر مستمسکی متوسل شده‌اند تا مردم را از برپایی تظاهرات در حمایت از

¹ <https://www.alquds.co.uk> / داعية-سعودي-يجب-طاعة-ولي-الأمر-حتى-لو-ز-

فلسطين بازدارند، اکانتی در شبکه اجتماعی ایکس، به نام «صالح بن عبدالله بن عبدالعزيز بن باز» که خود را نوه «بن باز» مفتی سرشناس سعودی (مدخلی) معرفی می کند؛ در پستی جدید، با استناد به فتاوی وی، کسانی که حماس را به تروریسم متهم می کنند را کافر دانسته است.

او روز شنبه ۴ مه ۲۰۲۴ (۱۵ فروردین ۱۴۰۳) در این پست نوشته: برادر مسلمان مبدا حماس را متهم به تروریسم کنی؛ چرا که این، اتهام به مجاهدان راه خداست؛ و هرکس مجاهدان راه خدا را تروریست بداند، کافر است؛ شاید بگویید حماس در موردی اشتباه کرده، اما آن را متهم به تروریسم نکنید... حماس [یک گروه] مسلمان سنی و مظلوم هستند که برای آزادی فلسطین، با یهودیان ستمگر می جنگند؛ پس چگونه آنها را متهم به تروریسم می کنید؟

در ادامه این پست آمده: شیخ بن باز فرمود جهاد در راه خدا بهترین اعمال و عبادات نزدیک کننده به خداوند است... چرا که یاری مؤمنان و تعالی دین، سرکوب کفار و منافقان، تسهیل انتشار اسلام بین جهانیان، ... را به همراه دارد.

وی همچنین در پست دیگری، استفتائی از شیخ بن باز را از وبسایت وی نقل کرده که در پاسخ به این پرسش که نظر اسلام درمورد مبارزه کنونی فلسطینیان چیست و آیا جهاد در راه خدا محسوب می شود؟ گفته: با شهادت افراد عادل موثق برای ما ثابت شده که مبارزه آنها جهاد اسلامی است؛ چرا که آنها مورد ظلم یهود هستند؛ و دفاع از دین، خود، خانواده، سرزمین و بیرون راندن دشمن از وطنشان، بر آنها واجب است..

گفتنی است «صالح بن عبدالله» پیش از این در پستی از ممنوع الوردی خود به عربستان، و مسدودی حساب های بانکی و تعطیلی شرکتش توسط مقامات سعودی، و «به دلیل بیان حق و حقیقت و دفاع از مظلومین» خبر داده بود. تنش میان صالح بن عبدالله و دولت سعودی پس از آن بالا گرفت که او از رویکرد دولت که «به بهانه اصلاحات، کشور را از نماد اسلام به نماد سکولار تبدیل کرده و نیز سکوت شورای کبارالعلماء در این خصوص» انتقاد کرد. او همچنین در شبکه های اجتماعی، بطور گسترده به حمایت از مقاومت فلسطین و انتقاد از مخالفان حماس می پردازد؛ موضوعی که چندان خوشایند دولت سعودی نیست.

ادامه اعدام های تعزیری شیعیان با وجود وعده های ولیعهد

«حسن احمد آل ناصر» جوان ۳۱ ساله اهل روستای الملاحه در استان قطیف عربستان پس از ۸ سال زندان، روز دوشنبه (۲۵ اردیبهشت) توسط حکومت سعودی اعدام شد. او از جمله زندانیانی بوده که به دلیل اعتراض به حکومت آل سعود و داشتن اندیشه های متفاوت دستگیر شده بود. اکنون حکومت سعودی از دادن پیکر او به خانواده اش امتناع می کند.^۱

وزارت کشور سعودی جرم وی را همکاری با عوامل تروریستی، ایجاد ناامنی برای امنیت کشور و دست داشتن در اقدامات جنایی عنوان کرده است. این در حالیست که بسیاری از

¹ <https://twitter.com/cdhracom/status/1789985196520939877>

صفحات و کاربران مجازی، این قبیل اتهامات تکراری را صرفاً توجیه حکومت برای اعدام شهروندان و فعالان سیاسی مخالف با خود می‌دانند.

چند روز بعد، در روز اول خردادماه (۲۱ می ۲۰۲۴)، وزارت کشور سعودی^۱ با صدور بیانیه‌ای از اعدام «محمد بن نبیل آل جوهر» یکی دیگر از شیعیان استان «الشرقیه» خبر داد. به رسم سابق، در این مورد هم بیانیه مذکور اتهام وی را اقدام علیه امنیت ملی از جمله پیوستن به یک گروهک تروریستی و تیراندازی به مراکز پلیس و گشت‌های امنیتی عنوان کرد.

در همین رابطه «سازمان اروپایی عربستانی حقوق بشر»^۲ خبر داد، این هفتادمین اعدام سعودی از ابتدای سال ۲۰۲۴ بود و خبرها از درون زندان‌ها نشان می‌دهد اعدام‌های دیگری نیز در راه است. این سازمان افزود، اگرچه دولت سعودی در بیانیه‌اش عامدانه نوع حکم آل‌جوهر را اعلام نکرد، مشخص است حکم «تعزیری» بوده است و این در حالی است که ولیعهد سعودی وعده داده بود این‌گونه احکام را محدود کند.

پیشبرد خشونت‌آمیز پروژه نئوم به بهای کوچ اجباری روستاییان

یک افسر سابق اطلاعاتی عربستان سعودی به بی‌بی‌سی گفته که مقامات دولتی به ماموران امنیتی اجازه دادند برای جابجایی ساکنان یک منطقه جهت اجرای پروژه ساخت یک شهر نوین در مناطق بیابانی این کشور از زور تا حد کشتن استفاده کنند. سرهنگ ربیع العنزی می‌گوید به او دستور داده شده بود روستاییان را از منطقه قبیله‌ای در عربستان منتقل کند تا بخش موسوم به لاین (ذا لاین) که قسمتی از پروژه است، در این منطقه ایجاد شود.

^۱ <https://x.com/MOISaudiArabia/status/1792918304358629823>

^۲ <https://twitter.com/ESOHumanRights/status/1792970391914172665>

به گفته او، یکی از شرکت کنندگان در اعتراضات ساکنان به خروج از محل سکونت خود، در اثر اصابت گلوله کشته شد.

طبق گفته دولت سعودی، این محل خالی نیست و برای احداث این طرح بیش از ۶۰۰۰ نفر از محل سکونت خود جابجا می‌شوند؛ هرچند گروه حقوق بشری القسط (ALQST) این رقم را بیشتر تخمین می‌زند. تجزیه و تحلیل تصاویر ماهواره‌ای از سه روستای تخریب شده به نام‌های الخریبه، شرما و جبال نشان می‌دهد چندین خانه، مدرسه و بیمارستان از روی نقشه پاک شده است.

سرهنگ العنزی می‌گوید که حکم نقل و انتقال ساکنان که به او ابلاغ شده بود مربوط به الخریبه در ۴.۵ کیلومتری جنوب لاین بود. این روستاها عمدتاً محل سکونت قبیله الحویطات بود که نسل‌ها در منطقه تبوک در شمال غرب عربستان ساکن بوده‌اند. او گفت که در دستور مورخ آوریل ۲۰۲۰ آمده بود که قبیله الحویطات شامل «تعداد زیادی شورشی» است و «هرکسی که در برابر [انتقال از محل] مقاومت کند باید کشته شود، بنابراین اجازه استفاده از نیروی کشنده علیه هرکسی که در خانه خود می‌ماند، صادر شد». به گفته او، عبدالرحیم الحویطی به کمیته ثبت زمین اجازه ارزشگذاری بر املاکش را نداد و یک روز بعد در درگیری در جریان اجرای ماموریت پاکسازی به دست نیروهای سعودی به ضرب گلوله کشته شد.

او پیش از آن در شبکه‌های اجتماعی ویدیوهای متعددی را در مخالفت با انتقال افراد برای ایجاد طرح عمرانی منتشر کرده بود. یک منبع آشنا با عملکرد اداره اطلاعات عربستان سعودی گفته که اظهارات این سرهنگ - هم در مورد نحوه ابلاغ دستور جابجایی و هم در مورد آنچه در آن گفته شده است - با آنچه که آنها در مورد چنین مأموریت‌هایی به طور کلی می‌دانستند، مطابقت دارد.

به گفته سازمان ملل و القسط، حداقل ۴۷ روستایی دیگر به خاطر مقاومت در برابر اخراج از این منطقه بازداشت شدند که بسیاری از آنها به اتهامات مرتبط با تروریسم تحت پیگرد قرار گرفتند. به گفته القسط، از این تعداد، ۴۰ نفر هنوز در بازداشت و پنج نفر به اعدام محکوم شده‌اند. این گروه گفته است که چندین نفر هم به دلیل اعلام عزاداری عمومی برای مرگ الحویطی در رسانه‌های اجتماعی بازداشت شدند.

به گفته سرهنگ العنزی، «پروژه [نیوم] محور برنامه‌های توسعه محمد بن سلمان است. به همین دلیل او در برخورد با الحویطات خیلی وحشیانه عمل کرد.» روستاییانی که به خاطر اجرای طرح از محل سکونت قدیمی خود آواره شده‌اند تمایلی به ابراز نظر در این مورد ندارند چون می‌ترسند صحبت با رسانه‌های خارجی باعث بدتر شدن شرایط بستگان بازداشتی آنها شود. به گفته العنزی، «محمد بن سلمان اجازه نخواهد داد هیچ چیز از ساختن نیوم جلوگیری کند».

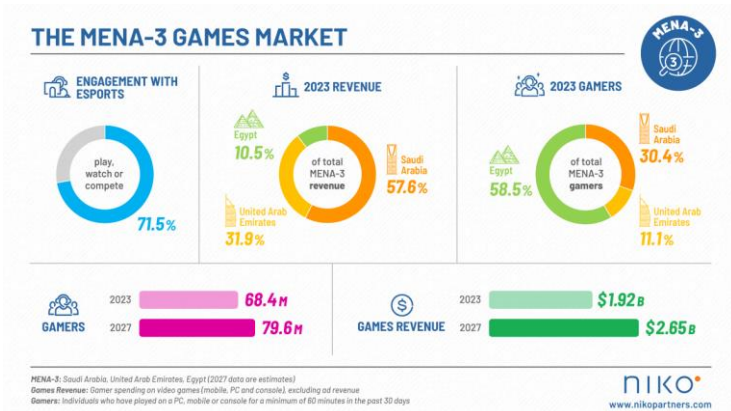
اجرای بخش‌های دیگر طرح چشم‌انداز ۲۰۳۰ نیز، اخراج بسیاری از مردم از محل سکونت خود را به همراه داشته است. برای اجرای طرح مرکزی جده در غرب عربستان سعودی، بیش از یک میلیون نفر جابجا شده‌اند. این طرح شامل احداث تاسیسات وسیعی مانند تالار اپرا، منطقه وسیع ورزشی و واحدهای خرده‌فروشی و مسکونی لوکس خواهد بود.

عربستان در صدر بازار بازی‌های ویدئویی در میان کشورهای خلیج فارس

عربستان سعودی با ۱.۱ میلیارد دلار بیشترین درآمد را در بازار بازی‌های ویدیویی منطقه ۳ خاورمیانه و شمال آفریقا در سال ۲۰۲۳ به دست آورده است. بر اساس گزارش شرکت Nikko Partners^۱، منطقه ۳ خاورمیانه و شمال آفریقا شامل عربستان سعودی،

^۱ <https://nikkpartners.com/middle-east-north-africa-games-market>

امارات و مصر است که بزرگترین بازار منطقه در بخش بازی‌های ویدیویی را دارند. این سه کشور در مجموع ۱.۹۲ میلیارد دلار در سال گذشته از این بخش درآمد کسب کرده‌اند که افزایش ۷.۸ درصدی را نسبت به سال قبل نشان می‌دهد.

عربستان به لطف افزایش سرمایه‌گذاری‌های دولتی و خصوصی در صنعت بازی، درآمد بالاتر و تقاضای بیشتر جمعیت جوانش، ۵۷.۶ درصد از کل درآمد این بخش در منطقه ۳ خاورمیانه را به خود اختصاص داده است.

در سال ۲۰۲۲، محمد بن سلمان، ولیعهد عربستان، استراتژی ملی بازی‌ها و ورزش‌های الکترونیکی را با هدف تبدیل عربستان به مرکز جهانی در این بخش راه‌اندازی کرد که تا سال ۲۰۳۰، در تنوع بخشیدن به اقتصاد، ایجاد فرصت‌های شغلی در بخش‌های مختلف و ارائه سرگرمی‌های سطح بالا برای شهروندان، ساکنان و بازدیدکنندگان موثر باشد.

تعداد کاربران بازی‌های کامپیوتری (گیمرها) در این سه کشور در منطقه ۳ خاورمیانه در سال ۲۰۲۳ به ۶۸.۴ میلیون نفر رسید که با افزایش سالانه ۲.۹ درصدی همراه بوده است. مصر با ۴۰ میلیون کاربر در صدر قرار گرفت و پس از آن عربستان سعودی با ۲۰ میلیون

و سپس امارات با ۷.۶ میلیون کاربر قرار دارند. پیش بینی می‌شود این رقم در سال ۲۰۲۷ به ۷۹.۶ میلیون نفر افزایش یابد.

امارات

تلاش امارات برای نفوذ در شرق آفریقا در سایه حملات انصارالله

امارات یک بیمارستان صحرایی ۲۰ تختخوابی جدید با هزینه ۵۰ میلیون دلاری در کشور چاد تأسیس کرده؛ که دومین بیمارستان امارات در منطقه‌ای است، که با ورود موج بزرگ پناهندگان از درگیری‌های داخلی سودان دست‌وپنجه نرم می‌کند.

این پروژه بخشی از راهبرد سیاست خارجی گسترده‌تر امارات، با تمرکز بیشتر بر شرق آفریقا است؛ که انتظار می‌رود در ۲۰۲۴-۲۰۲۸ ادامه یابد.

سیاست خارجی امارات همچنان با پیشران منافع تجاری، از راه تعامل دیپلماتیک، بشردوستانه و امنیتی، با هدف ارتقاء جایگاه کشور و زمینه‌سازی برای ورود شرکت‌ها هدایت می‌شود؛ و در همین راستا، علاقه ابوظبی به شرق آفریقا نیز افزایش یافته است؛ امارات همچنین دارای منافع راهبردی در دریانوردی، امنیت غذایی و منابع معدنی در شرق آفریقا است.

در شاخ آفریقا، شرکت بنادر دبی، در توسعه بندر «بربره» در منطقه خودمختار سومالی لند سومالی مشارکت داشته است. در بُعد دیپلماتیک نیز، امارات از توافق ماه ژانویه - که با وجود مخالفت شدید مصر، دسترسی بندر بربره به اتیوپی را فراهم می‌کرد- حمایت کرد. اتیوپی به عنوان یک متحد مهم امارات در منطقه ظاهر شده است.

امارات همچنین فوریه گذشته نیز یک توافق جامع مشارکت اقتصادی با کنیا امضا کرد؛ در کشور همسایه، تانزانیا نیز، شرکت بنادر دبی اواخر ۲۰۲۳ پروژه توسعه و بهره‌برداری از بخشی از بندر دارالسلام را به دست گرفت.

این به معنای روابط تجاری و امنیتی چشمگیری در شرق آفریقا است.

تنش‌ها در دریای سرخ، تلاش امارات برای تنوع‌بخشی و تأمین امنیت شرکای تجاری و روابط دیپلماتیک را تقویت خواهد کرد؛ و این کشور روابط تجاری و سرمایه‌گذاری در شرق آفریقا را گسترش خواهد داد؛ اگرچه با رقابت نفوذ دیگر قدرت‌های خارجی، مانند چین و عربستان سعودی روبرو خواهد شد.

با این حال، فعالیت‌های امارات، برخی انتقادات بین‌المللی را متوجه این کشور خواهد کرد؛ و ممکن است به حملاتی علیه اتباع یا تأسیسات آن منجر شود؛ چنان‌که در ماه فوریه، سه نیروی نظامی امارات در سومالی کشته شدند. امارات نفوذ خود در شرق آفریقا را در درجه نخست، از راه کمک‌های مالی، سرمایه‌گذاری و دیپلماسی تقویت خواهد کرد.^۱

این سیاست و رویکرد مداخله‌آمیز امارات خشم برخی کشورها از جمله سودان را به شدت برانگیخته است؛ در تازه‌ترین رویداد، نماینده دائم سودان در سازمان ملل روز جمعه (۷ اردیبهشت) با ارائه درخواستی به شورای امنیت، خواستار تشکیل جلسه اضطراری جهت بررسی "تجاوز امارات به خاک سودان" و حمایت ابوظبی از نیروهای واکنش سریع شده و این شیخ‌نشین را شریک جرم آنها دانست.

¹ <https://www.eiu.com/n/uae-will-continue-to-expand-footprint-in-east-africa/>

جنگ داخلی سودان که از آوریل ۲۰۲۳ با شورش نیروهای واکنش سریع تحت حمایت امارات علیه ارتش سودان شعله‌ور شد؛ بنابه گفته سازمان ملل با ۷.۱ میلیون آواره، "بزرگ‌ترین بحران آوارگی در جهان" را رقم زده است.

بحرین

آزادی ۱۵۰۰ زندانی بحرینی به دستور پادشاه این کشور؛ گشایشی در انتظار شیعیان بحرین است؟

به گزارش الخلیج آنلاین^۱ در روز ۲۰ فروردین ماه (۸ آوریل ۲۰۲۴)، به نقل از خبرگزاری رسمی بحرین، حمد بن عیسی آل خلیفه به مناسبت سالگرد به سلطنت رسیدن خود و همزمان با جشن‌های عید سعید فطر، فرمانی سلطنتی مبنی بر عفو شماری از محکومان پرونده‌های شورش و پرونده‌های کیفری صادر کرد.^۲ در این باره نوشت: برخی از این زندانیان در حال گذراندن حبس ابد، و برخی دیگر به اتهامات مربوط به اعتراضات در سال ۲۰۱۱ محکوم شده بودند. حکومت بحرین همچنین طبق قانون «مجازات

^۱ <https://khaleej.online/NJWN1m>

^۲ <https://www.reuters.com/world/middle-east/bahrain-releases-1584-prisoners-with-conditions-2024-04-08/>

جایگزین» در سال ۲۰۱۷، زندانیان را به صورت مشروط آزاد کرده است، که به موجب آن زندانیانی که حداقل نیمی از دوران محکومیت خود را در زندان گذرانده بودند، اجازه دارند آن را در خارج از خانه از طریق اقداماتی از جمله خدمات اجتماعی، دوره‌های توانبخشی و نظارت الکترونیکی کامل کنند. البته رویترز در پایان گزارش خاطر نشان کرده است که این افراد مورد عفو قرار گرفته‌اند و آزادی آن‌ها مشروط نیست.

دفتر ارتباطات دولت در بیانیه‌ای گفت: «بسیاری از آزادشدگان در اصل به دلیل جرایم خشونت‌آمیز یا جرایم بی‌نظمی عمومی محکوم شده بودند». رویترز به نقل از یکی از مقامات دولتی گزارش داده است که حدود ۶۵ درصد از آزاد شدگان به اتهامات مربوط به شورش محکوم شده بوده‌اند.

گاردین^۱ نیز در این باره نوشت: بسیاری از بازداشت شدگان در زندان «جو» نگهداری می‌شوند، جایی که به گفته زندانیان، بیش از ۶۰۰ زندانی سیاسی در آن باقی مانده‌اند، از جمله برخی از آن‌هایی که به کمک فوری پزشکی نیاز دارند. شورش‌های اخیر در داخل زندان‌ها، هزینه‌های نگهداشتن بسیاری از افراد در پشت میله‌های زندان را باری بر دوش دولت گذاشته بود.

این تغییرات همچنین نشان‌دهنده فرصتی برای بحرین برای بهبود تصویر جهانی خود، افزایش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و تشویق گردشگری است. این اقدام پس از سفر ولیعهد بحرین به عربستان سعودی انجام شد، سفری که ممکن است به تایید این اقدام منجر شود.

¹ <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/09/bahrain-king-takes-activists-by-surprise-with-pardon-for-at-least-1500-prisoners>

توضیح: متعاقب آزادی تعدادی از زندانیان در بحرین، شیعیان این کشور تجمع کرده و فریاد شادی سر دادند. مردم این شعر را همخوانی می‌کردند:

«علی حب الحسین و الحسن قره عینی / روح‌الله الخمینی والزهره الزجیه»

(به عشق حسین و حسن نور چشمانم روح‌الله خمینی و حضرت زهرا سلام‌الله علیها)

ملاحظه: این فرمان که در رسانه‌های دولتی و همسو در منطقه بطور گسترده بازتاب یافته، همزمان با ناآرامی‌های گسترده در زندان «جو» در پی فوت یک زندانی است؛ که نزدیک به هزار زندانی سیاسی خواستار آزادی بی‌قید و شرط از آن‌جا هستند.

علیرغم این عفو عمومی اما، تنش و ناراضی‌گری گسترده از خفقان داخلی گرفته تا عادی‌سازی با رژیم صهیونیستی، به ویژه در بحیوچه جنگ ویرانگر غزه، همچنان بر سر بحرین سایه افکنده است؛ بحرین تنها کشور عربی/خلیجی حاضر در ائتلاف آمریکایی دریای سرخ علیه یمن است.

از همین رو، به نظر می‌رسد چنین فرمانی بیشتر و بلکه تنها با هدف تحکیم پایه‌های لرزان سلطنت آل خلیفه، تحت فشار فزاینده افکار عمومی است؛ چنان‌که تداوم بازداشت شهروندان و کنشگران، و سختگیری به شیعیان از یک سو، و ادامه روابط با اسرائیل و حمایت از این رژیم از دیگر سو نیز، این مسئله را تأیید می‌کند.

در همین راستا، شماری از خانواده‌ها و نزدیکان زندانیان طی روزهای گذشته (نزدیک به سه هفته پس از عفو عمومی) با برگزاری تجمع در مقابل زندان‌ها، خواستار آزادی آنها شدند.

عمان مانند سایر کشورهای خلیج فارس توجه به صنعت فیلم‌سازی و کسب درآمد از سینما را در دستور کار خود قرار داده است. هرچند این کشور تا کنون حرفی برای گفتن در این زمینه نداشته و صرفاً مصرف‌کننده محصولات سینمایی بوده است، اما چند سالی است که در راستای توسعه صنعت فیلم و سینما اقدام نموده و سعی کرده به عرصه جهانی در این موضوع بپیوندد.

در همین پنج ماه ابتدایی سال ۲۰۲۴ چند رویداد فیلم و سینمایی در این کشور برگزار شده است. جشنواره فیلم کوتاه «عین»^۱ که در ژانویه ۲۰۲۴ برگزار شد، هدف ارتقای مهارت شرکت‌کنندگان در زمینه‌های مربوط به فیلمسازی (نویسندگی، فیلمبرداری، تهیه‌کنندگی، کارگردانی، بازیگری و ...) و به دست آوردن تریبونی برای عرضه شدن در رقابت‌ها و جشنواره‌های جهانی را دنبال می‌کرد.

^۱ <https://shuoon.om/?p=170271>

در اوایل این ماه نیز (۷ خرداد، ۲۷ می ۲۰۲۴) خبرگزاری رسمی عمان^۱ از برنده شدن سه فیلم عمانی در جشنواره بین‌المللی فیلم اطلس در کشور مراکش خبر داد. فیلم‌های عمانی‌ای که در این جشنواره مورد اقبال داوران قرار گرفته‌اند، به موضوع سنت‌ها و آداب و رسوم عمانی از جمله «تبسیل» پرداخته‌اند. تبسیل، پدیده یا عملیاتی است در موسم چیدن خرما که طی آن انواع خاصی از خرما را پخته و پس از خشک شدن، در بازار به فروش می‌رسانند. علاوه بر تبسیل، این فیلم‌ها به معرفی طبیعت عمان و زیبایی زندگی در آن نیز پرداخته‌اند.

باید توجه داشت نه تنها فیلم‌های عمانی جشنواره اطلس، بلکه سایر تولیدات کوتاه، بلند و سینمایی این کشور نیز عمدتاً سبک زندگی عمانی و سنت‌های اصیل این کشور را به نمایش می‌گذارند. این رویکرد دقیقاً مخالف با رویکرد سعودی‌ها در تولیدات سینمایی است. عربستان در صدد است خود را منفک از سنت‌های خشک پیشین نشان داده و نوعی تابوشکنی و مدرنیته‌خواهی را در آثار سینمایی منتسب به خود به نمایش بگذارد. به نظر می‌رسد در حالی که عربستان به دنبال تعریف هویت جدید خود به عنوان یک کشور عربی مدرن است، مردمان عمان ملی‌گرایی مدنظر خود را در پیوند با ریشه‌های سنت و تاریخ گذشته خود و حتی در معیت ارزش‌های دینی می‌بینند.

پزشک عمانی؛ قهرمان مبارزه برای فلسطین

خالد الشموسی^۲، پزشک متخصص عمانی است که یک مرکز بزرگ پزشکی به نام خود در مسقط دارد. او که دانش‌آموخته آمریکا و کاناداست، چندی پیش با شدت گرفتن

^۱ <https://omannews.gov.om/topics/ar/6/show/433951/>

^۲ <https://x.com/DAlshmwasy>

حملات صهیونیستی علیه مردم غزه، راهی این نقطه جنگ‌زده و محروم شده و هم‌اکنون در رفح مشغول خدمت و کمک‌رسانی است.

او که فرزند ده‌ساله سرطانی خود را برای معالجه به سایر پزشکان سپرده و خود راهی غزه شده، از محبوبیت بسیاری میان مردم عمان برخوردار شده است و او را به عنوان قهرمان مبارزه با اسرائیل می‌شناسند؛ آن هم در شرایطی که حکام عرب تنها به محکومیت‌های لفظی بسنده کرده‌اند. مفتی اعظم عمان، شیخ احمد الخلیلی^۱ در پیامی این ابتکار عمل نیکوکارانه را به دکتر الشموسی تبریک گفته و از خداوند خواسته است او را سرمشق پیروانش قرار دهد.

^۱ <https://x.com/AhmedHAIKhalili/status/1787875033555054753>